

μη ακολουθήσῃ κανὲν ἄλλο πρᾶγμα χειρότερον, ἤτοι, ἵνα μὴ καὶ χωρισθέντες κρυφίως πορνεύωσιν, ἢ, ἵνα μὴ με ἄλλα πρόσωπα καὶ οἱ δύο συνκπτώμενοι εἰς γάμον, κρυφίως μοιχεύωσιν, ἢ, ἵνα μὴ φονεύσωσι τὸν ἑαυτὸν τους, τὸν ὑπερβολικὸν ἔρωτα καὶ τὸν χωρισμὸν μὴ ὑποφέροντες. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζζ'. Ἀποστολικὸν καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν.

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

«Περὶ τοῦ Πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ ἄγνοιαν ἀθέσμῳ γάμῳ περιπαρέντος, ὥρισα ἃ ἐχρῆν, καθέδρας μὲν μετέχειν, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν ἀπέχεσθαι. Ἄρκετὸν γὰρ τῷ τοιούτῳ ἡ συγγνώμη. Εὐλογεῖν δὲ ἔτερον τὸν τὰ οἰκεῖα τημελεῖν ὀφείλοντα τραύματα, ἀνακόλουθον. Εὐλογία γὰρ ἁγιασμοῦ μετάδοσις. Ὁ δὲ τοῦτο μὴ ἔχων, διὰ τὸ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα, πῶς ἑτέρῳ μεταδώσει; Μῆτε τοίνυν δημοσίᾳ, μῆτε ἰδίᾳ εὐλογεῖτω, μῆτε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ κατανεμέτω ἑτέροις, μῆτε τι ἄλλο λειτουργεῖτω, ἀλλὰ, ἀρκούμενος τῇ προεδρίᾳ, προσκλαίετω ἑτέροις καὶ τῷ Κυρίῳ συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἁμάρτημα».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν, αὐτολεξεῖ ἱεραρισθεὶς ἀπὸ τῆν ς', κς'. αὐτῆς ἐστὶ Κανὼν, οὗ τὴν ἑρμηνείαν ἐκεῖσε ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ ΚΗ'.

«Ἐκεῖνο γεμὴν γελοῖόν μοι κατεφάνη, τὸ εὐξασθαί τινα ὑείων ἀπέχεσθαι κρεῶν, ὥστε, καταξίωσον διδάσκειν αὐτούς, τῶν ἀπαιδευτῶν προσευχῶν καὶ ἐπαγγελιῶν ἀπέχεσθαι, τὴν μέντοι χρῆσιν, ἀδιάφορον εἶναι συγχώρησιν· «οὐδὲν γὰρ κτίσμα Θεοῦ ἀπόβλητον, μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον», [ἀ. Τιμ. δ'. 4.] ὥστε, ἢ εὐχὴ καταγέλαστος, οὐχ ἢ ἀποχὴ ἀναγκαία».

Ἑρμηνεία.

Ἐρωτήθη ὁ Ἅγιος, ἂν δύναται τις εὐξασθῆ τὴν εὐχὴν, ἤτοι τὴν ὑπόσχεσιν ὅπου ἔκαμε πρὸς τὸν Θεόν, νὰ μὴ φάγη χοίρειον κρέας, καὶ ἀποκρίνεται, ὅτι ἡ ὑπόσχεσις αὕτη εἶναι ἀξία γέλωτος. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ διδάσκωνται οἱ τοιοῦτοι τοιαύτας μὲν ἀλόγους ὑποσχέσεις νὰ μὴ κάμνουν εἰς τὸ ἐξῆς, τὴν δὲ μεταχείρησιν τῶν χοιρείων κρεῶν, διὰ τὰ ὅποια ἐφθάσαν νὰ ὑποσχεθῶν, νὰ τὴν ἔχουν ἀδιάφορον (1), ἤτοι, ἐπίσης νὰ ἔχουν καὶ

(1) Ὅρα, ὅτι ὁ μέγας Βασιλεὺς λέγων παρατετηρημένως νὰ ἦναι ἀδιάφορος μόνον, καὶ ὄχι συγκεκριμένη ἡ τῶν ὑποσχεθέντων χοιρείων κρεῶν μεταχείρησις, μᾶς δίδει νὰ καταλάβωμεν, ὅτι οὐδὲ αὐταὶ αἱ ἀξιογέλαστοι ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει τις εἰς τὸν Θεόν, δὲν πρέπει νὰ παραβαίνονται. Εἰ δὲ αἱ τοιαῦται δὲν πρέπει νὰ παραβαίνονται, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραβῆ τις τὰ μετὰ λόγου ταξίματα, ὅπου ἤθελε κάμει πρὸς τὸν Θεόν; Ὅθεν ὕλοι ἐκεῖνοι ὅπου ἦ ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἢ χωρὶς ἀνάγκης, τάξουν εἰς τὸν Θεόν ἢ νὰ γένουν Καλόγηροι, ἢ νὰ ὑπάγουν εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωοποιοῦ Τάφου, ἢ ἄλλων ἱερῶν Μοναστηρίων καὶ λειψάνων, ἢ νὰ δώσουν ἐλεημοσύνας, ἢ νὰ συστήσουν σχολεῖα ἢ Μοναστήρια, ἢ νὰ κάμουν τὴν τάδε νηστείαν, ἢ ἄλλην κάμμίαν ἀγαθοεργίαν καὶ ἀρετὴν, αὐτοὶ χρεωστοῦν, ὄχι μόνον ἐξ ἅπαντος νὰ τελειοῦν τὰ ταξίματα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ μίαν ὥραν πρότερον χωρὶς νὰ ἀναβάλλουν τὸν καιρὸν, διατὶ, ἂν βραδύνουν νὰ τὰς τελειώσουν, μεγάλως ἁμαρτάνουν. Ὅθεν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὁ Θεὸς, ποτὲ μὲν μετὰ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου Μωϋσείως λέγει· «Ἐὰν δὲ εὐξῆ εὐχὴν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ χρονεὶς ἀποδοῦναι αὐτὴν, ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσει Κύριος ὁ Θεὸς σου παρὰ σοῦ, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία.» (Δευτερον. κγ'. 21.) ποτὲ δὲ μετὰ τὸ στόμα τοῦ σοφοῦ Σειράχ· «Μὴ ἐμποδιοθῆς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μείνης ἕως θανάτου δικαιοθῆναι.» (Σειράχ ιθ'. 22.) Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ὁ θεὸς Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἐλέγχει τὴν Ρουσιτικανὴν πατρικίαν Ῥωμαίων, διατὶ ὑποσχέθη μὲν νὰ ὑπάγῃ νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔπειτα πηγαίνουσα εἰς Κωνσταντινούπολιν

ἵνα ἐκεῖθεν ἀπέλθῃ, ἐχασομέρει, καὶ δὲν ἐτελείωνε τὸ συντομώτερον τὴν ὑπόσχεσιν τῆς. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὅπου παραβαίνουν τὰς πρὸς τὸν Θεόν ὑποσχέσεις των καὶ ταξίματα, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ὅπου τάξουν νὰ γένουν Καλόγηροι καὶ δὲν γίνονται, ἐξολοθρευόνται καὶ αὐτοὶ, καὶ τὰ ὀσπήτιά των, καὶ προκοπὴν κάμμίαν δὲν βλέπουσιν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, ἐπειδὴ, πρὶν μὲν νὰ τάξουν, πρέπει νὰ στοχάζωνται τὸν ἑαυτὸν τους ἂν ἦναι ἱκανοὶ νὰ τελειώσουν τὸ ταξίμῶν των, ἀφ' οὗ δὲ τὸ τάξουν μίαν φοράν, πλέον δὲν δύνανται νὰ τὸ παραβοῦν, διατὶ πειράζουσι καὶ γελοῦσι τὸν Θεόν, ὡς λέγει ὁ Σειράχ· «Πρὶν εὐξασθαί, ἐτοίμασον σεαυτὸν καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν Κύριον.» (Κεφ. ιθ'. 22.) Ἐὰν δὲ δὲν θέλουν νὰ τάξουν, εἰς τοῦτο ἁμαρτίαν δὲν ἔχουν, ἀλλ' οὔτε ὁ Θεὸς τοὺς βιάζει. «Ἐὰν γὰρ, φησὶ, μὴ θείης εὐξασθαί, οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ ἁμαρτία.» (Δευτερονομ. αὐτόθι.) «Ἄς ἀκούσωσιν καὶ τὸν Προφήτην Δαβὶδ λέγοντα· Ἄποδώσω σοὶ τὰς εὐχὰς μου, ἃς διέστειλε τὰ χεῖλη μου καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν τῇ Ὀλίφει μου» (Ψαλμ. ξε'. 43.) καὶ τὸν Ἰωάννην· «Ὅσα ἠὲξάμην, ἀποδώσω σοὶ εἰς σωτηρίαν μου τῷ Κυρίῳ.» Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ· ὁ Θεὸς προστάζει εἰς τοὺς Ἀριθμοὺς (Κεφ. λ'. 1.) πῶς, ἀνίσως θυγάτηρ τινὸς νεᾶ (ὑπεξουσία οὐσα δηλαδὴ ἀκόμη εἰς τὸν πατέρα τῆς, κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ Προκόπιον) τάξῃ κάμμίαν ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ πατὴρ τῆς ἀκούσας τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν, σιωπήσῃ καὶ δὲν εἰπῆ τίποτε, ἢ ὑπόσχεσις αὕτη, πρέπει ἐξἅπαντος νὰ μείνῃ βεβαία καὶ νὰ τελειοῦται. Εἰ δὲ ὁ πατὴρ τῆς δὲν θελήσῃ τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν, ἀλλ' ὅταν τὴν ἀκούσῃ, τῆς

τὸ νὰ μὴ φάγουν αὐτὰ, καὶ τὸ νὰ τὰ φάγουν, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Παῦλον, κἀνένα κτίσμα Θεοῦ δὲν εἶναι ἀπόβλητον, καθ' ὃ κτίσμα, μετ' εὐχαριστίας ἐσθιόμενον. Ὅρα καὶ τὸν ἡδ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΚΘ'.

« Ἀρχοντας μέντοι ὁμνύειν ἐπὶ τῷ κακοποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, καὶ πάνυ θεραπεύεσθαι προσήκει. Θεραπεία δὲ τούτων διττή· Μία μὲν, μὴ ὁμνύειν αὐτοὺς διδάσκεσθαι προχείρως, ἕτερα δὲ, μὴ ἐπιμένειν ἐν ταῖς πονηραῖς κρίσεσιν, ὥστε, ὄρκῳ προληφθεὶς τις εἰς κακοποιίαν ἑτέρου, τὴν μὲν ἐπὶ τῇ προπετεῖα τοῦ ὄρκου μετάνοιαν ἐπεδεικνύσθω, μὴ μέντοι προσχήματι εὐλαβείας τὴν πονηρίαν ἑαυτοῦ βεβαιούτω. Οὐδὲ γὰρ Ἡρώδης συνήνεγκεν εὐορκήσαντι, ὃς ἵνα μὴ ἐπιορκήσῃ δῆθεν, φονεὺς ἐγένετο τοῦ Προφήτου. Καθάπαξ μὲν ὁ ὄρκος ἀπαγόρευται, πολλῶν δὲ που εἰκὸς τὸν ἐπὶ κακῷ γινόμενον κατακεκρίσθαι, ὥστε μεταφρονεῖν χρὴ τὸν ὁμνύοντα, οὐχὶ σπουδάζειν βεβαιοῦν αὐτοῦ τὸ ἀνόσιον. Ἐξέτασον γὰρ πλατύτερον τὴν ἀτοπίαν. Εἴ τις ὁμώσειν ἐξορύξειν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀδελφοῦ, εἰ καλὸν τὸ τοιοῦτον εἰς ἔργον ἀγαγεῖν αὐτό; εἰ τις φονεύσειν, εἰ τις ὄλως δι' ὄρκου ἐντολὴν τινα παραβήσεσθαι; « ὦμοσα γὰρ καὶ ἔστησα, οὐχὶ τὴν ἀμαρτίαν, ἀλλὰ τοῦ φυλάξεσθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου ». [Ψαλμ. ριή. 106.] Ὡσπερ δὲ τὴν ἐντολὴν ἀμεταθέτοις κρίμασι προσήκει βεβαιοῦσθαι, οὕτω τὴν ἀμαρτίαν παντοίοις καθήκει ἀκυροῦσθαι καὶ ἀφανίζεσθαι ».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι ἀνίσως κἀνένας ἀρχοντας ὁμώσει διὰ νὰ κακοποιήσῃ τινὰ, αὐτὸς πρῶτον μὲν πρέπει νὰ διδάσκεται νὰ μὴ ὁμνύῃ εὐκόλως, καὶ πρὸς τούτοις νὰ μετανοῇ διὰ τὸν προπετῆ αὐτὸν ὄρκον ὅπου ἔκαμε. Δεύτερον δὲ, νὰ μὴ μείνῃ εἰς τὴν κακὴν αὐτὴν ἀπόφασιν ὅπου ἔκαμε νὰ κακοποιήσῃ, θέλωντας τάχα νὰ φυλάξῃ τὸν ὄρκον ἀπὸ εὐλάβειαν· διότι οὐδὲ τὸν Ἡρώδη ὠφέλησε τίποτε ἢ φύλαξις τοῦ ὄρκου, ὅστις, διὰ νὰ μὴ παραβῇ τάχα τὸν ὄρκον του, ἐφόνευσε τὸν Ἰωάννην· μᾶλλον γὰρ ἤθελεν ὠφελέσῃ αὐτὸν τὸ νὰ παραβῇ τὸν ὄρκον, καὶ νὰ μὴ κάμῃ τοιοῦτον ἀδίκον φόνον. Καὶ κάθε μὲν ὄρκος ἀπλῶς καθάπαξ, ἤγουν τελείως καὶ ὀλοτελῶς, εἶναι ἐμποδισμένος ἀπὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, εἴτε διὰ καλὸν γέννη, εἴτε διὰ κακὸν, πολλῶν δὲ περισσότερον εἶναι κατακεκριμένος ἐκεῖνος ὅπου γέννη διὰ κακόν. Ὡστε καὶ ἐκεῖνος ὅπου ὁμώσει διὰ νὰ κακοποιήσῃ τινὰ, δὲν πρέπει νὰ βεβαιώσῃ τὸ κακὸν αὐτὸ διὰ τὸν ὄρκον, ἀλλὰ νὰ μετανοῇ διατι ὄλως ἔκαμε τοιοῦτον ὄρκον. Καθὼς καὶ ἂν τινὰς, λόγου χάριν, ἤθελεν ὁμώσει νὰ ἐκβάλῃ τὰ ὀμμάτια τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ νὰ φονεύσῃ, ἢ νὰ παραβῇ κάμμιν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, δὲν ἦτο καλὸν νὰ φέρῃ εἰς ἐκδοκίαν ταῦτα διὰ τὸν ὄρκον, ἐπειδὴ λέγει ὁ Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεόν· Ὡμοσα καὶ ἔστερέωσα τὸν ὄρκον μου, ὄχι διὰ νὰ ἀμαρτήσω, ἀλλὰ διὰ νὰ φυλάξω τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Καὶ λοιπὸν, καθὼς εἶναι πρέπον νὰ βεβαιώσωμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου μὲ ἀποφάσεις στερεὰς, ἔτσι ἐξ ἐναντίας εἶναι πρέπον νὰ ἀκυρώνωμεν κάθε ἀπόφασιν ὅπου κάμωμεν διὰ νὰ ἀμαρτήσωμεν. Ὅρα καὶ τὸν ἡδ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ Λ'.

« Περὶ τῶν ἀρπαζόντων, Κανὼνα παλαιὸν οὐκ ἔχομεν, ἰδίαν δὲ γνώμην ἐποιησάμεθα, τρία ἔτη καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς συναρπάζοντας αὐτοῖς ἐξω τῶν εὐχῶν γίνεσθαι. Τὸ δὲ μὴ βιαίως γενόμενον ἀνεύθυνόν ἐστιν, ὅταν μὴ φθορὰ ἦ, μηδὲ κλοπὴ ἡγουμένη τοῦ πράγματος. Αὐτεξουσία δὲ ἡ χήρα καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ ἀκολουθῆσαι, ὥστε τῶν σχημάτων ἡμῶν οὐ φροντιστέον ».

εἰπῆ ὅτι δὲν στέργει, ἢ ὑπόσχεται αὐτῇ νὰ γίνεταί ἄκυρος, καὶ ὁ Κύριος θέλει συγχωρήσει τὴν ὑποσχεθεῖσαν γυναῖκα διὰ τὴν παράβασιν τῆς τοιαύτης ὑποσχέσεως. Τοῦτο τὸ ἴδιον προστάζει νὰ γίνεταί καὶ εἰς τὴν ὑπανδρον γυναῖκα, ἂν ὁ ἀνδρας της σιωπήσῃ, ἢ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τῆς γυναικὸς του. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀντιστρόφως συνάγεται, ὅτι καὶ ἂν οἱ γονεῖς ὅπου ἔχουν ὑπεξουσία τέκνα των, τὰ τάξουν εἰς τὸν Θεὸν νὰ καλογηρεύσουν, ἢ ἄλλην ἀγαθοεργίαν νὰ κάμουν, παρακινήθεντες ἀπὸ κίνδυνον ἀσθενείας, ἢ ἀπὸ ἄλλο σύμβαμα, χρεωστοῦν τὰ τοιαῦτα τέκνα νὰ τελειώσουν τὸ τοιοῦτο τάξιμον ὅπου ἔκαμαν περὶ αὐτῶν οἱ γονεῖς των, κἂν καὶ γέγουν αὐτεξουσία καὶ ἐλευθερα ἀπὸ τὴν ὑπεξουσιότητα, διατι, ὅταν ἐτάχθησαν, ἦσαν ὑπεξουσία, καὶ μάλιστα, ἂν αὐτὰ ἐσιώπησαν ὅταν τὰ ἔταξαν οἱ γονεῖς των. Πρέπει ὁμῶς καὶ οἱ γονεῖς νὰ ἐνθυμίζουσι εἰς τὰ τοιαῦ-

τα τέκνα τὸ τάξιμον αὐτὸ, καὶ μάλιστα, ἂν τὰ ἔταξαν νὰ καλογηρεύσουν, πρέπει νὰ τὰ γυμνάζουσι καὶ νὰ τὰ παιδαγωγοῦν πρὸς τὴν τοιαύτην ζωὴν, προσφέροντες τα εἰς τὸν Θεόν, ὡς ἡ Ἄννα τὸν Σαμουὴλ. Ἔως πότε δὲ εἶναι τὰ τέκνα ὑπεξουσία, ὅρα τὸν μβ'. τῆς ἐν Καρθαγ. Ὅρα δὲ καὶ τὸν ιθ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα, πῶς κανονίζει ἐκείνους ὅπου ὑποσχεθεῖν νὰ φυλάξουν παρθενίαν, ἔπειτα τὴν ἀθετήσουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι ἔταξαν μὲν πρότερον νὰ καλογηρεύσουν, ὑστερον δὲ ὑπανδρεύθησαν, οὗτοι πρέπει νὰ μετανοοῦν διὰ τὴν παράβασιν τοῦ ταξίματος ὅπου ἔκαμαν, καὶ ἂν μὲν δυναθῶν νὰ καταπέλσουν τὰς γυναικὰς τῶν εἰς τὸ νὰ χωρισθῶν μετὰ συμφωνίας καὶ νὰ μονάσουν καὶ τὰ δύο μέρη, καλῶς, εἰ δὲ, ἂν ἀποθάνῃ ἡ γυνὴ αὐτῶν, ἐξάπαντος πρέπει νὰ πληρώσουν τὸ τάξιμόν τους καὶ νὰ καλογηρεύουν.

Ἑρμηνεία.

Ἐκείνους ὁποῦ ἀρπάξουν γυναῖκας, ἢ συνεργοῦν εἰς τὴν τοιαύτην ἀρπαγὴν, πρῶτος οὗτος ὁ Ἅγιος ἐν τῷ παρόντι Κανόνι τρεῖς χρόνους κανονίζει νὰ στέκωνται ἔξω τῶν εὐχῶν, τῶν λεγομένων εἰς τοὺς ὑποπίπτοντας, ταῦτόν εἰπεῖν, νὰ στέκωνται ἐν τῷ προνάῳ μετὰ τῶν ἀκρωμένων. Ὁ γὰρ κζ'. τῆς δ'. περὶ τῶν ἀρπαζόντων γυναῖκας διορίζων, ὕστερος ἀπὸ τὸν παρόντα ἐστίν. Ἐὰν δὲ αὐτεξουσία οὕσα ἡ γυνὴ καὶ ὄχι ὑπεξουσία εἰς πατέρα, ἢ ἀδελφόν, θεληματικῶς ἠκολούθησεν εἰς τὸν ἄνδρα χωρὶς νὰ βιασθῆ, ἀνεπιτίμητος εἶναι ὁ ταύτην λαβῶν, ἐὰν ὁμοῦ δὲν ἐφθείρην αὐτήν, ἢ κρυφίως ἐσμίξε μετ' αὐτήν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ φθορὰ καὶ ἡ κλοπή). Ὡστε καὶ ἐὰν χήρα αὐτεξουσία οὕσα καὶ εἰς τὴν θέλησίν της ἔχουσα τὸ νὰ ἀκολουθήσῃ; εἰ μὴ, ἐντρεπομένη δὲ ἴσως νὰ φανῆ ὅτι δίδει τὸν ἑαυτὸν της ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὸν ἀγαπητικὸν της, σχηματισθῆ μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ὅτι ἐκεῖνος τὴν ἤρπασε, κατὰ ἀλήθειαν δὲ αὐτὴ εἰς ἐκεῖνον ἠκολούθησεν· ἐὰν, λέγω, τοῦτο ἀκολουθήσῃ, ἀνεύθυνος εἶναι ὁ ταύτην λαβῶν. Ἡμεῖς γὰρ ὄχι τὸν καθ' ὑπόκρισιν αὐτὸν σχηματισμὸν τῆς ἀρπαγῆς στοχαζόμεθα (1), ἀλλὰ τὴν κατὰ ἀλήθειαν ἀκολουθήσιν της χήρας. Ὅρα καὶ τὸν κζ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΔΑ'.

Τῆς ε'. βγ'. || «Ἡ ἀναχωρήσαντος τοῦ ἀνδρός καὶ ἀφανοῦς ὄντος, πρὸ τοῦ πυσθῆναι περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐτέρῳ συνοικήσασα, μοιχᾶται».

Ἑρμηνεία.

Αὐτολεξεῖ ὁ παρὼν Κανὼν ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν ηγ'. τῆς ε'. καὶ δρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ.

ΚΑΝΩΝ ΔΒ'.

Ἄποστ. κέ.
τῆς ε'. δ'. κά.
τῆς ἐν Καρθ.
λέ. Βασιλ. γ'.
ιζ'. λβ'. να'.

«Οἱ τὴν πρὸς θάνατον ἀμαρτίαν ἀμαρτάνοντες Κληρικοὶ, τοῦ βαθμοῦ μὲν κατάγονται, τῆς κοινωνίας δὲ τῶν λαϊκῶν οὐκ ἐξείργονται. «Οὐ γὰρ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό».

Ἑρμηνεία.

Ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον, καὶ ἔστιν ἀμαρτία μὴ πρὸς θάνατον, λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (ἀποστολ. ἐ. 16. 17.). Κατὰ ἄλλους λοιπὸν Πατέρας, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν Μητροφάνην Σμύρνης, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν, ἄλλως ἐρμηνεύεται ἡ πρὸς θάνατον, καὶ μὴ πρὸς θάνατον ἀμαρτία. Κατὰ δὲ τὸν Ζωναρᾶν, ἀμαρτία πρὸς θάνατον εἶναι ἡ μέχρι πράξεως προχωρήσασα ἀμαρτία, οὕσα δηλ. θανάσιμος, καὶ κατὰ τὸ εἶδος, μὴ πρὸς θάνατον δὲ ἀμαρτία, ἢ μὴ ἐλθοῦσα ἕως εἰς πρᾶξιν καὶ ἔργον, ἀλλὰ σταθεῖσα ἕως εἰς τὴν συγκατάθεσιν (2) (καὶ δρα τὸν δ'. τῆς ἐν ἐν Νεοκαισ.). Λέγει οὖν ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι ὅσοι Κληρικοὶ πράξουν τοιαύτην ἀμαρτίαν θανάσιμον, καθαιροῦνται μὲν, δὲν ἐκβάλλονται δὲ καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, ἦτοι ἀπὸ τὸ νὰ συμπροσεύχωνται μετὰ τοὺς λαϊκοὺς, κατ' ἐκεῖνο τὸ λόγιον, «Οὐκ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό» δὲν κοινωνοῦν ὁμοῦ οἱ τοιοῦτοι καὶ τὰ θεῖα Μυστήρια. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κε'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν γ'. τοῦ ἰδίου τούτου Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΔΓ'.

Ἄποστ. ες'. || «Ἡ γυνὴ ἢ διὰ τῆς ὁδοῦ κυήσασα καὶ ἀμελήσασα τοῦ κυήματος, τῷ τοῦ φονέως ἐγκλήματι ὑποκείσθω».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι ἀνίσως γυναῖκα εἰς τὸν δρόμον εὕρισκομένη, τύχη νὰ γεννήσῃ, ἐὰν ἀμελήσῃ τοῦ παιδίου της καὶ ἀποθάνῃ, ὡς φονεύτρια κανονίζεται.

(1) Ὅτι δὲ τὰ σχήματα ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Κανὼν τὸν σχηματισμὸν τῆς ἀρπαγῆς δηλοῦσιν, ὁ ἴδιος Βασίλ. τοῦτο ἐρμηνεύει εἰς τὸν γγ'. Κανόνα του φανερώτατα. Ὅθεν οὐ λέγουσιν ὁρθῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ διὰ σχήματα ἐννοοῦσι τὸ πενθικὸν τῶν χηρῶν σχήμα, ἢ τὸ σχῆμα τῶν ἱματίων, μετὰ τὸ ὁποῖον προεδοκίμαζον, ὅσαι χηραὶ ἤθελον νὰ καταλεχθοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν· ἀνοίκεια γὰρ ταῦτα εἰς τὸ ἀληθὲς νόημα τοῦ Κανόνος.

(2) Εἶπα δὲ, ὅτι ἡ θανάσιμος αὕτη ἀμαρτία καθὼς τὴν ὀρίζει ὁ Ζωναρᾶς, πρέπει νὰ ᾔηται τῆς πράξεως καὶ τοῦ ἔργου, ἦτοι

διὰ σώματος γινομένη, διατι καὶ ἡ ἐν τῷ λόγῳ καὶ τῇ γλώσσῃ γινομένη ἀμαρτία, καὶ κατ' εἶδος οὕσα θανάσιμος, καθαιρετικὴ ἐστίν· ὡς εἶναι ἡ βλασφημία, ἡ ἐπιορκία, κατὰ τὸν κε'. Ἀποστολικὸν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ψυχῇ γινομένη ἀμαρτία, καὶ κατ' εἶδος οὕσα θανάσιμος, καθαιρετικὴ καὶ αὕτη ἐστίν, ἐὰν φανερωθῇ εἰς τὰ ἔξω ὡς εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ἡ ἀρεσις, κατὰ τὸν β'. τῆς α'. Ὁ δὲ Βαλσαμῶν, τὴν ἐν τῷ παρόντι πρὸς θάνατον ἀμαρτίαν, ἠρμήνευσε τὴν ἐπάγουσαν κεφαλήν τιμωρίαν. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημ. τοῦ ε. τῆς ζ'.

Σ υ μ φ ω ν έ α .

Παρομοίως δὲ καὶ ὁ νβ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου πλατύτερον λέγει, ὅτι ἐὰν γεννήσῃ γυναῖκα εἰς τὸν δρόμον καὶ δυναμένη νὰ ζωογονήσῃ τὸ βρέφος τῆς, τὸ ἀφήσῃ καὶ ἀποθάνῃ, ἢ διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀμαρτίαν τῆς, ἐκ πορνείας ἢ μοιχείας αὐτὸ συλλαβοῦσα, ἢ θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως καταφρονήσασα τοῦ παιδίου τῆς, ὡς φονεύτρια καταδικάζεται. Ἡ καὶ ἐὰν δὲν ἀποθάνῃ τὸ παιδίον, ἀλλ' εὐρῶν αὐτὸ ἄλλος τινὰς τὸ πάρη καὶ τὸ ζωογονήσῃ, πάλιν ἡ μήτηρ του ὡς φονεύτρια κατακρίνεται, κατὰ τὸν Ζωναράν, διὰ τὴν ἀφήσκειν αὐτὸ ἀπὸ ἀμέλειαν τῆς ἀνεπιμέλητον, καὶ ὅσον τὸ εἰς αὐτὴν μέρος, ἀφήκε νὰ ἀποθάνῃ αὐτό. Ἐὰν ὁμοίως δὲν εἶχε τὸν τρόπον νὰ τὸ ζωογονήσῃ δι' ἐρημίαν καὶ στέρησιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἐκ τούτου ἀπέθανε τὸ βρέφος, συγχωρήσεως ἀξία εἶναι καὶ ἡ μήτηρ του, κατὰ τὸν αὐτὸν νβ'. τοῦ Βασίλ. Ὅρα καὶ τὸν ξς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΛΔ'.

«Τὰς μοιχευθείσας γυναῖκας καὶ ἐξαγορευούσας δι' εὐλάβειαν, ἢ ὅπως εἴπω ἐλεγχόμενας, δημοσιεύειν μὲν ἐκώλυσαν οἱ Πατέρες ἡμῶν, ἵνα μὴ θανάτου αἰτίαν παράσχωμεν ἐλεγχθείσας, ἴστασθαι δὲ αὐτὰς ἄνευ κοινωνίας προσέταξαν μέχρι τοῦ συμπληρωθῆναι τὸν χρόνον τῆς μετανοίας».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α .

Ἄνίσως γυνὴ ὑπανδρὸς μοιχευθῆ μετ' ἄλλον, καὶ εὐλαβουμένη, ἢτοι φοβουμένη τὴν μέλλουσαν κρίσιν, ἐξομολογήσῃ τὸ ἀμάρτημα, ἢ ἀπὸ μέρους φανερωθῆ, τυχὸν διὰ τὴν ἐγγαστρώθη, ἢ διὰ τὴν ἐγέννησε, λείποντος μακρὰν τοῦ ἀνδρός τῆς, ἐπρόσταξαν οἱ Πατέρες ὅτι αὐτὴ νὰ μὴ δημοσιεύεται, ἢτοι νὰ μὴ βάλ्लεται εἰς τοὺς τόπους τῶν μετανοούντων, προσκλαιόντων δηλ., ἀκρωμένων καὶ ὑποπιπτόντων, ἵνα μὴ οἱ βλέποντες αὐτὴν ἐκβαίνουσιν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοὺς κατηχουμένους, ἢ ἐν τῷ Νάρθηκι ἴσταμένην, καταλάβουν ὅτι βεβαίωτατα ἤμαρτε καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων, τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα προσάψουν εἰς αὐτὴν, καὶ ἔτσι τὸ ἐπιτίμιον αὐτὴν θέλει γίνεαι εἰς αὐτὴν αἰτία θανάτου. Μαθὼν γὰρ τοῦτο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἴσως φονεύσει αὐτὴν, κατ' ἐκεῖνο τὸ Σολομώντιον· «Μεστὸς ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς». [Παροιμ. ς'. 34.] Διὰ τοῦτο λοιπὸν οἱ Πατέρες ἐπρόσταξαν, αἱ τοιαῦται γυναῖκες νὰ στέκωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μαζὴ μετὰ τοὺς ἄλλους πιστοὺς, χωρὶς ὁμοίως καὶ νὰ μεταλαμβάνουν, ἕως ὅπου νὰ τελειώσῃ ὁ διωρισμένος καιρὸς τῆς μετανοίας τῶν (1).

ΚΑΝΩΝ ΛΕ'.

«Ἐπὶ τοῦ καταλειφθέντος ἀνδρὸς ὑπὸ τῆς γυναίκος, τὴν αἰτίαν χρὴ σκοπεῖν τῆς ἐγκαταλείψεως, κὰν φανῆ ἀναλόγως ἀναχωρήσασα, ὁ μὲν συγγνώμης ἐστὶν ἀξίος, ἡ δὲ ἐπιτιμίου. Ἡ δὲ συγγνώμη τούτων πρὸς τὸ κοινωνεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ δοθήσεται».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α .

Ἐὰν ἡ γυναῖκα ἀφήσῃ τὸν ἀνδρα τῆς, πρέπει νὰ ἐξετάζεται διὰ ποίαν αἰτίαν ἀφήκεν αὐτὸν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ Κανόνος αὐτολεξεῖ ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν π'. τῆς ς'. καὶ ὄρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ.

ΚΑΝΩΝ Λς'.

«Στρατιώτιδες αἱ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀφανῶν ὄντων, γαμηθεῖσαι, τῷ αὐτῷ ὑπόκεινται λόγῳ, ὡσπερ καὶ αἱ διὰ τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀνδρῶν μὴ ἀναμείνασαι τὴν ἐπάνοδον. Πλὴν ἔχει τινὰ συγγνώμην τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα, διὰ τὸ μάλλον πρὸς θάνατον εἶναι τὴν ὑπόνοιαν.»

Ἑ ρ μ η ν ε ί α .

Οὗτος ὁ Κανὼν αὐτολεξεῖ ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν λγ'. τῆς ς'. καὶ ὄρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ.

ΚΑΝΩΝ ΛΖ'.

«Μετὰ τὸ ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀλλοτρίαν ὁ γαμήσας, ἐπὶ μὲν τῇ πρώτῃ μοιχείᾳ ἐγκληθήσεται, ἐπὶ δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀνέγκλητος ἐστὶ.»

(1) Παρομοίως καὶ ὁ Νηστευτῆς ἐν τῷ λγ'. αὐτοῦ Κανόνι | ἐκβάλλεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ οἰοδηπότε πταίσμα. Καὶ λέγει, ὅτι καμία γυναῖκα, οὔτε λαϊκὴ, οὔτε Μονάζουσα νὰ μὴ | ὄρα τὴν ἐρμηνείαν τοῦ αὐτοῦ Κανόνος τοῦ Νηστευτοῦ.

Ἑρμηνεία.

Κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἀνίσως τινὰς λάβῃ παρανόμως τὴν ἀρραβωνιαστὴν, ἢ τὴν γυναῖκα τινός, ἔπειτα τὴν πάρῃ ἀπὸ αὐτὸν ὃ ἔχων αὐτὴν ἄνδρας, καὶ αὐτὸς μὲ ἄλλην ἐλευθέραν ἀπὸ ἄνδρα γυναῖκα ὑπανδρευθῆ, διὰ μὲν τὴν εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην ξένην γυναῖκα ἀμαρτίαν του, ὡς μοιχὸς θέλει κανονισθῆ, διὰ δὲ τὴν δευτέραν γυναῖκα, εἶναι ἀνεύθυνος.

ΚΑΝΩΝ ΔΗ΄.

«Αἱ κόραι, αἱ παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς ἀκολουθήσασαι, πορνεύουσι· διαλλαγέντων δὲ τῶν γονέων, δοκεῖ θεραπείαν λαμβάνειν τὸ πρᾶγμα. Οὐκ εὐθὺς δὲ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀποκαθίστανται, ἀλλ' ἐπιτιμηθῶσονται τρία ἔτη».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ὅσαι κόραι καὶ παρθένοι, ὑπεξούσιοι οὗται εἰς τὸν πατέρα των, παρὰ γνώμην αὐτοῦ ἠκολούθησαν, ἢτοι θεληματικῶς ἀφ' ἑαυτῶν ἔδωκαν τὸν ἑαυτῶν εἰς τοὺς ἀγαπητικούς των, αὐταὶ πορνεύουσι καὶ οὐκ ὑπανδρεύονται. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα διαλλαγῶσι, καὶ συναινέσουν οἱ γονεῖς τῶν τοιούτων παρθένων εἰς τὸ νὰ συγκατοικοῦν μὲ αὐτάς οἱ ἀγαπητικοὶ καὶ φθορεῖς αὐτῶν, φαίνεται μὲν, ὅτι τὸ ἐξ ἀρχῆς γεγεννημένον ἰατρεύεται, καὶ ἡ πορνία αὐτῶν εἰς γάμον καὶ ὑπανδρείαν μεταβάλλεται, (1) ὁμοίως δὲν συγχωροῦνται καὶ παρευθὺς νὰ μεταλαμβάνουν οἱ τοῦτο ποιοῦντες ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ κανονίζονται τρία ἔτη.

Συμφωνία.

Ὅτι δὲ οἱ παρὰ γνώμην τῶν πατέρων καὶ τῶν αὐθεντῶν γινόμενοι γάμοι τῶν ὑπεξουσίων αὐτοῖς θυγατέρων καὶ δούλων, ὡς πορνεῖται λογίζονται καὶ διαλύονται, μετὰ δὲ τὴν συναίνεσιν αὐτῶν λαμβάνουσι τὸ βέβαιον, καὶ γάμοι τῆ ἀληθείᾳ εἰσι, δηλοῦσι καὶ ὁ μ'. καὶ ὁ μάλ., καὶ ὁ μβ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κζ'. καὶ τοῦ μβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ.

ΚΑΝΩΝ ΛΘ΄.

«Ἡ τῷ μοιχῷ συζῶσα, μοιχαλὶς ἐστὶ πάντα τὸν χρόνον».

Ἑρμηνεία.

Ἐκείνη ἡ γυνὴ, ἣτις ἔχουσα ἄνδρα, ἐμοιχεύθη ἀπὸ ἄλλον, ἔπειτα, ἢ τὸν ζῶντα ἄνδρα τῆς ἀφήσῃ καὶ ἀκολουθήσῃ τὸν μοιχεύσαντα αὐτὴν, ἢ ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρα τῆς, λάβῃ αὐτὸν ἄνδρα καὶ συμβιοῖ μὲ αὐτὸν (2), αὐτὴ, λέγω, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, κἂν καὶ τοὺς ιδ'. χρόνους τὸ ἐπιτίμιον τῆς μοιχείας ἐπλήρωσε, μοιχαλὶς ὁμοίως εἶναι ὅλους τοὺς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους συζῆ μὲ τὸν μοιχόν. Μὴ ἀπέχουσα γὰρ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, ἀλλ' ἐπιμένουσα εἰς αὐτὴν, οὔτε εἰς μετάνοιαν δέχεται, οὔτε πιστεύεται ὅτι μετανοεῖ, καὶ ἀκολουθῶς οὔτε συγχώρησιν λαμβάνει ποτὲ, ἕως οὗ νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τὸν μοιχόν. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ β'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

ΚΑΝΩΝ Μ΄.

Ἄπος. κβ'.
τῆς δ'. δ'. τῆς
ς'. πεί. τῆς ἐν
Γάγγ. γ'. τῆς
ἐν Καρθ. ογ'.
κ'. Βασιλ. μ'.
μα'. μβ'.

«Ἡ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη ἀνδρὶ ἑαυτὴν ἐκδοῦσα, ἐπόρνευσε, ἢ δὲ μετὰ ταῦτα, πεπαρρησιασμένῳ γάμῳ χρησαμένη, ἐγήματο. Ὅστε, ἐκεῖνο μὲν πορνεία, τοῦτο δὲ, γάμος. Αἱ γὰρ συνθῆκαι τῶν ὑπεξουσίων οὐδὲν ἔχουσι βέβαιον».

(1) Διὸ καὶ Δέων καὶ Κωνσταντῖνος οἱ Βασιλεῖς ἐν τῇ συντόμῳ ἐκλογῇ τῶν νόμων ὀρίζουν τὸν γάμον, ὅτι συνίσταται ἐγγράφως ἢ ἀγράφως, ὅταν ὁ μὲν ἄνδρας ᾗναι χρόνων ιε', ἢ δὲ γυνὴ ιγ'. καὶ θέλουσιν ἕνας τὸν ἄλλον, προηγουμένης ὁμοίως καὶ τῆς θελήσεως τῶν γονέων αὐτῶν (τίτλ. ιβ'. σελ. 104. τοῦ β'. βιβλ. Γιοῦρ. Γραικ.). Ὅθεν οὐδὲ μετὰ τὴν διαλλαγὴν τῶν γονέων οἱ νόμοι δὲν συγχωροῦν νὰ γίνεταί τὸ συνοικέσιον τοῦτο. (Βασιλ. Βιβλ. ξ'. τίτλ. νη.).

(2) Διὸ καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι διορίζουν συμφώνως μὲ τὸν παρόντα Κανόνα, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη, ὅπου μίαν φοράν μοιχευθῆ, ἂν καὶ μετὰ ταῦτα λάβῃ ἄνδρα τὸν μοιχόν, δὲν σβύνεται τὸ

ἔγκλημα τῆς μοιχείας μὲ τὸ σχῆμα τοῦ μετὰ τὴν μοιχείαν γενομένου γάμου (μοιχοὶ γὰρ καὶ οἱ δύο εἰσὶ δηλαδὴ, καὶ μετὰ τὸν γάμον. Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης ἐν τῇ συνόψ. τίτλ. σ'). Ὅθεν καὶ ὁ Θεὸς περισσότερον ὠργίσθη κατὰ τοῦ Δαβὶδ, διατι ἐπῆρεν εἰς γυναῖκά του τὴν Βηρσαβὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Οὐρίου, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, παρὰ ὅπου ὠργίσθη διατι τὴν ἐμοίχευσε ζῶντος ἐκείνου. Εἶπε γὰρ αὐτῷ διὰ τοῦ Νάθαν· «Καὶ νῦν, οὐκ ἀποστήσεται ρομφαία ἀπὸ τοῦ οἴκου σου ἕως αἰῶνος, ἀπὸ ὧν ὅτι ἐξουδένωσάς με, καὶ ἔλαβες τὴν γυναῖκα Οὐρίου τοῦ Χετταίου, τοῦ εἶναι σου εἰς γυναῖκα» (β'. Βασιλ. ιβ'. κ.).

Ἑ ρ μ η ν ε ί α.

Ἄνίσως ἡ ὑπεξουσία, οὕσα δούλη, δώσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς ἄνδρα χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ αὐθέντου τῆς, ἐπόρνευσε μὲ τοῦτο ὅπου ἔκαμεν, ἐπειδὴ, αἱ συμφωνίαι καὶ οἱ ὀρισμοὶ ὅπου δώσουν ἐκεῖναι ὅπου εἶναι ὑπὸ ἐξουσίαν αὐθεντῶν, ἀβέβαιοι εἶναι καὶ ἄκυροι (1). Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ὁ αὐθέντης αὐτῆς συγχωρήσῃ νὰ κάμῃ τοῦτο, ἢ καὶ τελείως τὴν ἐλευθερώσῃ (2) καὶ φανερόν γάμον ἢ τοιαύτη δούλη ποιήσῃ, τότε οὐχὶ ὡς πόρνη λογίζεται, ἀλλ' ὡς νομίμως ὑπανδρευθεῖσα. Ὅρα καὶ τὸν πβ'. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν λή. τοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΜΑ'.

Ἐάν τῆ χήρα εἰς αὐτὴν ἐξουσίαν ἔχουσα ἑαυτῆς συνοικεῖν, ἀνέγκλητος (εἰ μηδεὶς ἐστὶν ὁ διασπῶν τὸ συνοικέσιον), τοῦ Ἀποστόλου εἰπόντος «ἐάν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ὧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ». [ἀ. Κορ. ζ'. 39. Ρωμ. ζ'. 3].

Ἄπος. πβ'. τῆς δ'. δ'. τῆς ς'. π. τῆς ἐν Γάγγ. γ'. τῆς ἐν Καρθ. ογ'. ιγ'. Βασιλ. μ'. μά. μβ'.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α.

Ἐάν χήρα τις αὐτεξουσία οὕσα, δευτερογαμήτη, ἀκατηγόρητος εἶναι, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐάν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρας τῆς, ἐλευθέρα εἶναι μὲ ὅποιον θέλει νὰ δευτεροὑπανδρευθῇ, πλὴν ἐν Κυρίῳ (3), δηλ. ὅχι μὲ ἄπιστον καὶ αἰρετικόν ἢ καὶ συγγενῆ, κεκωλυμένον ἐκ τοῦ νόμου, ἀλλὰ μὲ πιστὸν καὶ ὀρθόδοξον, καὶ ἀκώλυτον ὄντα ὑπὸ τοῦ νόμου. Τὸ δὲ, εἰ μηδεὶς ἐστὶν ὁ διασπῶν τὸ συνοικέσιον, δηλοῖ ὅτι, ἐάν τινες ὑπεξουσίαν ἔχουσιν αὐτήν, πατήρ, ἢ πάππος, ἢ αὐθέντης, δύνανται νὰ διαλύσουν τὸν γάμον τῆς, ἀνίσως δὲν θέλουν νὰ συναίνεσιν εἰς αὐτόν (4). Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ πβ'. Ἀποστολικοῦ, καὶ τὸν λή. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΜΒ'.

ἌΟι ἄνευ τῶν κρατούντων γάμοι, πορνεαὶ εἰσιν. Οὔτε οἷν πατρὸς ζῶντος, οὔτε δεσπότου, οἱ συνιόντες ἀνεύθινοι εἰσιν, ἕως ἂν ἐπινεύσωσιν οἱ κύριοι τὴν συνοικησιν. Τότε γὰρ λαμβάνει τὸ τοῦ γάμου βέβαιον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α.

Ὁ Κανὼν οὗτος ἀνακεφαλαιώσις εἶναι τῶν ἀνωτέρω τριῶν Κανόνων, τοῦ λή. τοῦ μ'. καὶ μά. λέγων, ὅτι

(1) Τὸ νὰ ᾖναι ἀβέβαιοι καὶ ἄκυροι αἱ συμφωνίαι καὶ ὀρισμοὶ τῶν ὑπεξουσίων, ἐφανίσθη ὁ Ἅγιος ἀπὸ τὸ λ'. Κεφ. τῶν Ἀριθμῶν, περὶ οὗ ὄρα τὴν ὑπόσημ. τοῦ κη'. τοῦ ἰδίου τούτου Βασιλείου.

(2) Εἶπα ὅτι, ἢ καὶ τελείως τὴν ἐλευθερώσῃ, ἐπειδὴ λέγει ὁ Θεσσαλονικῆς Νικήτας, ὅτι οἱ αὐθένται ἐκεῖνοι ὅπου ἔχουν δούλους καὶ δούλας, καὶ ἠξεύρουσι ὅτι ἀναμεταξύ των πορνεύουσιν, ἀφορισμοῦ εἶναι ἄξιοι κατὰ τοὺς Κανόνας, ἂν δὲν τοὺς συγχωρήσωσιν νὰ ὑπανδρευθοῦν νομίμως. Ἄς μὴ ὑποπτεύωνται δὲ ματαίως, ὅτι ἂν τοὺς ἀφήσωσιν νὰ ὑπανδρευθοῦν δι' ἱερολογίας, ἔχουν νὰ χάσουν τοὺς δούλους των, ὡσὰν ὅπου ἡ τοῦ γάμου ἱερολογία τοὺς λῦει ἀπὸ τὴν δουλείαν. Ὅχι. Διὰ τὸ Βασιλεὺς Ἀλέξιος διὰ Νεαρᾶς του θεσπίζει καὶ νὰ ἱερολογῶνται οἱ δούλοι καὶ δούλαι, καὶ πάλιν νὰ μένουσι ὑποκάτω εἰς τὴν δουλείαν (παρὰ τῆ βιβλ. Γιοῦρ. Γραικορωμ.). Ὅτι δὲ οἱ ὑπανδρευμένοι οὐκ ἐλευθεροῦνται, ὄρα τὸν ὁσίον Χρυσόστομον ἀναφέροντα μίαν ἱστορίαν εἰς τοῦτο βλέπουσαν (λόγ. ια'. τῆς πρὸς Θεσσαλ. α. σελ. 247. τοῦ δ'. τόμ.).

(3) Τὸ μόνον ἐν Κυρίῳ, ἐρμηνεύων οὗτος ὁ μέγας Βασιλεὺς (λόγ. περὶ Παρθενίας,) λέγει ὅτι δηλοῖ, πῶς ὁ γάμος πρέπει νὰ ἔχῃ προηγούμενον σκοπὸν, ὅχι τὸ νὰ πληρώσωσιν οἱ ὑπανδρευόμενοι τὸ πάθος τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς σαρκικῆς των ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τὸ νὰ ἔχουν βοήθειαν πνευματικὴν ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, διὰ νὰ περάσωσιν τὴν ζωὴν ταύτην ἐπόμενον δὲ σκοπὸν ἔχει ὁ γάμος τὴν παιδοποιίαν, φέρει δὲ εἰς παράδειγμα τὸν λόγον ὅπου εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀδάμ πρὸ τοῦ νὰ πλασθῇ ἡ Εὔα τὸ,

«Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν, κατ' αὐτόν», τὸ ὅποιον φανερώνει τὴν προηγούμενην τοῦ γάμου ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν βοήθειαν. Ἄλλα καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο ἐπρόσταξε τὸν λαβόντα γυναῖκα, «τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἐκείνου κολάζων ἐκέλευσε, μὴ τῆς ἡδονῆς τὸ πάθος, ἀλλὰ τὸν λογισμόν τῆς κοινωσίας ἠγήσασθαι» (σελ. 4537. τοῦ α. τόμ. τῆς Πεντατ. Δευτερ. κα'. 43.).

(4) Πρέπει ὅμως κατὰ τοὺς πολιτικούς νόμους νὰ προσμένῃ ἡ χήρα τὸν πένθιμον χρόνον, ἥτοι ἕνα ὀλόκληρον ἔνιαυτὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ προτέρου ἀνδρός τῆς ἕνα μὲν, διὰ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς αἰδῶ, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ εἶναι ἐγγαστρωμένη, καὶ παίρνοντας ἄλλον ἄνδρα, γένη σύγχυσις τῆς γονῆς. Ἐὰν δὲ γεννήσῃ ἀνάμεσα εἰς τὸν πένθιμον χρόνον αὐτόν, ὑπανδρεύεται ἐὰν θελήσῃ, καὶ πρὶν νὰ τελειώσῃ ὁ ἑνιαυτός, καλῆτερον ὅμως νὰ προσμένῃ ἕως οὗ νὰ τελειώσῃ, διὰ τὸ τιμιώτερον. Ἐὰν δὲ τὸν πένθιμον χρόνον δὲν προσμένῃ, νὰ γίνεταί ἄτιμος. Καὶ εἰ μὲν παῖδια δὲν ἔχει, νὰ μὴν παίρνη κληρονομίαν ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ προτέρου ἀνδρός τῆς, ἀλλὰ νὰ δίδεται αὐτῇ εἰς τοὺς συγγενεῖς ἐκείνου, ἢ ἂν δὲν ἔχῃ συγγενεῖς, νὰ δίδεται εἰς τὸ Βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον. Ὅρα τὸν Βλάσταριν στοιχ. γ', καὶ τὸν Ἀρμενόπουλον βιβλίῳ δ'. τίτλ. ς', καὶ Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν νόμων (τίτλ. ιβ'. σελ. 405. τοῦ β'. βιβλ. Γιοῦρ. Γραικ.). Λέγουσι δὲ οἱ Βασίλειοι οὗτοι, ὅτι τοῦτο ὅπου γίνεται ἐπὶ γυναίκας, γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνδρός, ἤγουν τὸ νὰ καρτερῇ ὁ ἄνδρας ἕνα χρόνον μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναίκος του.

ἐὰν ὑπεξουσία θυγάτηρ πρὸς τὸν πατέρα της, ἢ δούλη ὑπεξουσία πρὸς τὸν αὐθέντην της ὑπανδρευθοῦν, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ αὐθέντου, τῶν ἐξουσιαζόντων αὐτάς, πορνεῖται λογίζονται οἱ γάμοι αὐτῶν, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διαλύονται οἱ γάμοι αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐπιτιμῶνται. Ἐὰν δὲ συμφωνήσουν εἰς τοὺς γάμους ὁ πατήρ καὶ ὁ αὐθέντης, οἱ κύριοι αὐτῶν, τότε καὶ οἱ γάμοι λαμβάνουσι τὸ κύρος ἀδιάλυτον, καὶ αὐτοὶ μένουσιν ἀνεπιτίμητοι. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ὑποσημ. τοῦ πβ'. Ἀποστολικοῦ, καὶ τὸν λή. τοῦ αὐτοῦ Βασιλ.

Ἄπος. ζς.
τῆς ς'. ια. τῆς
ἐν Ἀγκύρ. κα.
κβ'. κγ'. Ἀ-
θανασίου ἐπι-
στολή πρὸς
Ἀμμοῦν. Βα-
σιλ. β'. ή. ια.
ιγ'. λγ'. μγ'.
νβ'. νδ'. νς'.
νζ'. Νόσσης ε.

ΚΑΝΩΝ ΜΓ'.

«Ὁς θανάτου πληγὴν τῷ πλησίον δέδωκε, φονεύς ἐστίν, εἴτε ἤρξε τῆς πληγῆς, εἴτε ἠμύνατο».

Ἑρμηνεία.

Ὅποιος κτυπήσῃ μετὰ καίριον καὶ θανατηφόρον κτύπημα, καὶ ἐκ τοῦ κτυπήματος ἀπέθανεν ὁ κτυπηθεὶς, φονεύς εἶναι, κατὰ τὸν Κανὼνα τοῦτον, καὶ αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν ἐκτύπησεν, καὶ τὸν ἐκτύπησεν ἐκεῖνος πρότερον, καὶ αὐτὸς διὰ τὴν κάμη ἐδίκησιν τὸν ἀντεκτύπησεν. Ὅρα τὸν ζς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΜΔ'.

Ἄπος. κς.
τῆς ς'. δ'. κα.
τῆς ἐν Καρθ.
λε. Βασιλ. λβ'.
ν'. νδ. δ.

«Ἡ Διακόνος ἢ τῷ Ἑλληνι συμπορνεύσασα, δεκτὴ ἐστίν εἰς κοινωνίαν, εἰς δὲ τὴν προσφορὰν δεχθήσεται τῷ ζ'. εἴτι, δηλ. ἐν ἀγνείᾳ ζῶσα. Ὁ δὲ μετὰ τὴν πίστιν Ἑλληνα, πάλιν τῇ ἱεροσυλίᾳ προσιῶν, ἐπὶ τὸν ἔμετον ὑποστρέφει. Ἡμεῖς οὖν τῆς Διακόνου τὸ σῶμα ὡς καθιερωμένον οὐκ εἶτι ἐπιτρέπομεν ἐν χρήσει εἶναι σαρκικῇ».

Ἑρμηνεία.

Ἄνισως κάμμία Διακόνισσα (περὶ ᾧν ὄρα τὴν ὑποσημ. τοῦ ιθ'. τῆς α.) πορνεύσῃ μετὰ Ἑλληνα, αὕτη καθαιρεθεῖσα, δέχεται μὲν εἰς κοινωνίαν, ἥτοι εἰς τὴν μετὰ τῶν πιστῶν σύστασιν καὶ συγκοινωνίαν τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσευχῶν, εἰς δὲ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀγίων Μυστηρίων τότε δέχεται, ὅταν περάσουν ἑπτὰ χρόνοι, τὸ ἐπιτίμιον τῆς πορνείας της (1), πλὴν καὶ τότε νὰ δέχεται, ἐὰν κάμη ἀποχὴν τοῦ κακοῦ καὶ ἐν σωφροσύνῃ ζῇ. Ἐὰν δὲ ὁ Ἑλληνα ὅπου ἐπόρνευσε μετὰ αὐτὴν πιστεύσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ζητῇ νὰ λάβῃ εἰς γάμον, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα καὶ Βλάστοριν, τὴν καθαιρεθεῖσαν Διακόνισσαν (τοῦτο γὰρ ἱεροσυλίαν ὀνομάζει), αὐτὸς ἐγύρισε πάλιν ὡσὰν σκύλος εἰς τὸ ἴδιον ἐξεραιτόν. Ὅθεν ἡμεῖς δὲν συγχωροῦμεν εἰς τὸ εἶξῃς τὸ ἀφιερωμένον σῶμα τῆς Διακόνισσης (2) νὰ ᾔται εἰς μεταχειρίσιν σαρκικῆς μίξεως καὶ ἡδονῆς, ἥτοι δὲν τῇ συγχωροῦμεν νὰ ὑπανδρευθῇ. Ὅρα καὶ τὸν κς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΜΕ'.

«Ἐάν τις ὄνομα λαβὼν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνυβρίζῃ τὸν Χριστὸν, οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ ἀπὸ τῆς προσηγορίας».

Ἑρμηνεία.

Ὅποιος πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ὀνομασθῇ χριστιανός (3), πρέπει νὰ πολιτεύεται καὶ κατὰ τὰς ἐν-

(1) Ὁμοφώνως καὶ ὁ Ζωναράς καὶ ὁ Βαλσαμῶν λέγουσιν, ὅτι ἡ Διακόνος αὕτη διατὶ ἐπόρνευσε μετὰ ἀπιστον καὶ ὄχι μετὰ πιστόν, ἐπιτιμήθη ἀπὸ τὸν Ἅγιον, ὄχι μετὰ τὸ ἐλαφρότερον ἐπιτίμιον τῆς πορνείας τῶν πρὸ αὐτοῦ Πατέρων (ὄρα τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ'. τῆς ἐν Ἀγκύρ. καὶ κβ'. τοῦ Βασιλείου), ἀλλὰ μετὰ τὸ βαρύτερον ἐπιτίμιον, ὅπερ αὐτὸς κατὰ τῆς πορνείας ἐδίωκε, περὶ οὗ ὄρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μγ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ.

(2) Ἐντεῦθεν συμπεραίνει ὁ Βαλσαμῶν, ὅτι μήτε οἱ καθαιρεθέντες καὶ μετασηματισθέντες Ἱερομόναχοι καὶ Διάκονοι δύνανται νὰ ὑπανδρευθοῦν, μήτε οἱ καθαιρεθέντες κοσμικοὶ Ἱερεῖς, χῆροι ὄντες, δύνανται νὰ δευτεροῦπανδρευθοῦν, ἐπειδὴ, ἂν καὶ καθιέρωσαν, μ' ὄλον τοῦτο αὐτοὶ καθιέρωσαν τὸ σῶμα των εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὑπεσχέθησαν, οἱ μὲν Ἱερομόναχοι καὶ Διάκονοι

νὰ μὴ ὑπανδρευθοῦν τελείως, οἱ δὲ κοσμικοὶ Ἱερεῖς νὰ μὴ δευτεροῦπανδρευθοῦν. Ἄλλ' οὐδὲ αἱ τῶν κοσμικῶν Ἱερέων γυναῖκες δύνανται νὰ δευτεροῦπανδρευθοῦν, ἀποθανόντων ἐκείνων, κατὰ τὸν αὐτὸν Βαλσαμῶνα.

(3) Λέγει γὰρ ὁ αὐτὸς μέγας Βασίλειος (ὄρ. π'. κατ' ἐπιτομ.) ὅτι εἶναι ἴδιον τοῦ χριστιανοῦ, τὸ καθαρισθῆναι μὲν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, ἐπιτελεῖν δὲ ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὴ ἔχειν σπῖλον ἢ ρυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' εἶναι ἄγιον καὶ ἄμωμον, τὸ περισσεύειν τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ ἐν παντί, πλέον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς τὸ προορᾶσθαι τὸν Κύριον ἐνώπιον αὐτοῦ διαπαντός, τὸ ἀφ' ἐκάστης ἡμέρας.

τολάς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ πιστευομένου Χριστοῦ, ἵνα διὰ μέσου του δοξάζεται ὁ Θεός, κατὰ τὸ, «Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ἡμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων» καὶ τὰ ἐξῆς. [Ματθ. ε. 16.] Ἐὰν δὲ τινὰς ὀνομάζεται μὲν χριστιανός, παραβαίνη δὲ τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, οὗτος ὑβρίζει μὲ τὴν παράβασιν τὴν ἴδιον Χριστόν, καὶ κἀνενα σφελος δὲν θέλει λάβῃ ἀπὸ μόνον τὸ νὰ ὀνομάζεται χριστιανός, κατὰ τὸν Ἀδελφόν Θεὸν Ἰάκωβον, λέγοντα· «Τί τὸ σφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν τις ἔχη, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;» [Ἰάκωβ. β'. 18.] Καὶ ὁ Θεοφόρος δὲ Ἰγνάτιος οὕτω λέγει ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ· «Οἱ ἐπαγγελλόμενοι Χριστοῦ εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν λέγουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πράττουσι γνωρίζονται· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Ἄμεινόν ἐστι σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ λαλεῖν καὶ μὴ εἶναι. Οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει». Ὅρα καὶ τὴν τοῦ ξδ'. Ἀποστολικῆς ὑποσημείωσιν, καὶ τὸν ριβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ.

ΚΑΝΩΝ ΜΓ'.

«Ἡ τῷ καταλειφθέντι πρὸς καιρὸν παρὰ τῆς γυναικὸς, ἐν ἀγνοίᾳ γημαμένη, εἶτα ἀφεθείσα διὰ τὸ ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὴν προτέραν, ἐπόρνευσε μὲν, ἐν ἀγνοίᾳ δέ. Γάμου οὖν οὐκ εἰργχθήσεται, κάλλιον δὲ ἐὰν μείνη οὕτως».

Ἑρμηνεία.

Οὗτος ὁ Κανὼν αὐτολεξεὶ ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν ζγ'. τῆς σ'. καὶ ὄρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ.

ΚΑΝΩΝ ΜΖ'.

«Ἐγκρατῆται καὶ Σακκοφόροι καὶ Ἀποτακτῆται, τῷ αὐτῷ ὑπόκεινται λόγῳ, ὃ καὶ οἱ Ναυατιανοί, ὅτι περὶ μὲν ἐκείνων Κανὼν ἐξεφωνήθη, εἰ καὶ διάφορος, τὰ δὲ κατὰ τούτους ἀποσεσιώπηται. Ἡμεῖς μὲν τοι ἐνὶ λόγῳ ἀναβαπτίζομεν τοὺς τοιούτους, εἰ δὲ παρ' ὑμῖν ἀπηγόρευται τοῦτο τὸ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ, ὡσπερ οὖν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, οἰκονομίας τινὸς ἕνεκα, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος λόγος ἰσχὺν ἔχέτω (1), ὅτι, ἐπειδὴ ὡσπερ Μαρκιωνιστῶν ἐστὶν ἀποβλάστημα ἢ κατ' αὐτοὺς αἵρεσις, βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ ἀποστρεφομένων τὸν οἶνον, καὶ τὴν κτίσιν τοῦ Θεοῦ μεμιασμένην εἶναι λεγόντων. Οὐ δεχόμεθα οὖν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν μὴ βαπτισθῶσιν εἰς τὸ ἡμέτερον βάπτισμα. Μὴ γὰρ λεγέτωσαν, ὅτι εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα βαπτίζονται, οἳ γε κακὸν ποιητὴν ὑποτιθέμενοι τὸν Θεόν, ἐφαμίλλως τῷ Μαρκίῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἵρεσεσιν, ὥστε ἐὰν ἀρέσῃ τοῦτο, δεῖ πλείονας Ἐπισκόπους ἐνταῦτῳ γενέσθαι, καὶ οὕτως ἐκθέσθαι τὸν Κανόνα, ἵνα καὶ τῷ ποιήσαντι τὸ ἀκίνδυνον ἦ, καὶ ὁ ἀποκρινόμενος τὸ ἀξιοπίστον ἔχη ἐν τῇ περὶ τῶν τοιούτων ἀποκρίσει».

Ἑρμηνεία.

Εἰς μὲν τὸν α. αὐτοῦ Κανόνα ὁ Θεὸς οὗτος Πατὴρ ἐδιώρισεν οἰκονομικῶς, κατὰ τὸν ἀνώνυμον ἐρμηνευτὴν τῶν Κανόνων, νὰ δέχεται τὸ βάπτισμα τῶν Ἐγκρατιτῶν καὶ Ναυατιανῶν (ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖσε, εἰς τοὺς τοῦτο δεξαμένους κατὰ τὴν Ἀσίαν Πατέρας, ἀκολουθῶν, τοῦτο ἐδιώρισεν.) εἰς δὲ τὸν παρόντα, τὸ κατ' οἰκονομίαν ἐκεῖσε διορισθὲν, ἐπιδιορθούμενος, λέγει, ὅτι ὅλοι οἱ Ἐγκρατῆται καὶ Σακκοφόροι καὶ Ἀποτακτῆται (περὶ ὧν ὄρα τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ ζε, τῆς σ'.), ἀλλὰ καὶ οἱ Ναυατιανοὶ πρέπει νὰ ἀναβαπτίζωνται, καὶ ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ κοντὰ εἰς τοὺς Ἀσιανούς καὶ Ῥωμαίους ἐμποδίσθη ὁ τῶν τοιούτων ἀναβαπτισμὸς, χάριν οἰκονομίας, ὁ λόγος ὁμοῦς ὁ ἐδικὸς του, λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἔχη τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν (2), ἐπειδὴ ἡ αἵρεσις αὐτῶν εἶναι παραφυσὶς ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Μαρκιωνιστῶν, τῶν συγχαινομένων τὸν γάμον καὶ τὸν οἶνον, καὶ κακῶν ποιητὴν λεγόντων τὸν Θεόν. Ὡστε, ἀνίσως καὶ ἦναι ἀρεστὴ ἡ γνώμη αὕτη, πρέπει νὰ γένη Σύνοδος Ἐπισκόπων, διὰ νὰ ποιήσουν αὐτὴν, γνώμην μερικὴν οὖσαν, Κανόνα καθολικὸν καὶ ἀπαραβάτον (3), ἵνα ἐκ τούτου καὶ οἱ ἀναβα-

καὶ ὄρας γρηγορεῖν, καὶ ἐν τελειότητι τῆς πρὸς Θεὸν εὐαρεστησεως ἔτοιμον εἶναι. Καὶ Χριστιανὸς κατὰ τὸν Παῦλον εἶναι ὁ τὸ σῶμα διὰ Χριστόν σταυρώσας σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, καὶ ἀπλῶς ἡ τοῦ Χριστιανοῦ προσηγορία, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, εὐφημίας καὶ εὐλογίας ἐστὶ μεστὴ· ἐπαινοῦντες γὰρ ταύτην οἱ ἄνθρωποι λέγουσιν. Ἀληθῶς Χριστιανός, καὶ παρακαλοῦντες εἰθῆσαι λέγειν. Ὡς Χριστιανὸς ποίησον. Ὁ πρέπει Χριστιανῷ, ποίησον.»

(1) Ἀθετήσαι δὲ τὸ βάπτισμα αὐτῶν ὁ ἡμέτερος λόγος ἰσχὺν ἔχέτω. Ἐν ἄλλοις οὕτω κεῖται ὁ Κανὼν.

(2) Εἰς τὸ νὰ ἀθετήσῃ δηλαδὴ τὸ βάπτισμα τῶν τοιούτων

Σχισηματοαιρετικῶν, καὶ ὄρα ὅτι λέγει ὁ Ἅγιος νὰ ἔχη περισσότεραν δύναμιν καὶ κῦρος ὁ λόγος ὁ ἐδικὸς του, ὁ μὴ δεχόμενος τὸ βάπτισμα τῶν τοιούτων, πᾶρξ ἢ οἰκονομία ὅπου ἔκαμαν τινὲς δεξάμενοι τὸ βάπτισμα αὐτῶν. Καθὼς καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀνατολικοὶ εἰς τοῦτο ἀκολουθοῦντες, οὐ δεχόμεθα ἤδη τὸ κατ' οἰκονομίαν ποτὲ δεχθὲν τῶν Λατίνων βάπτισμα (καὶ ἀνάγνωθι τὴν ὑποσημ. τοῦ μς'. Ἀποστολικῆς).

(3) Ὅρα δὲ ὅτι ἐμεταχειρίσθη ὁ Ἅγιος τὴν λέξιν τοῦ Ἀναβαπτισμοῦ, ὄχι κυρίως, ἀλλὰ καταχρηστικῶς, ἀναφέροντας τὸ βάπτισμα τὸ ἐδικόν μας, ὄχι πρὸς ἑαυτὸ, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν τοιούτων αἵρετικῶν, καὶ καλῶν βάπτισμα τὸ ἐκείνων, καθὼς

πτιζοντες αὐτοὺς ἀκινδύνως τοῦτο ποιῶσι, καὶ ὁ ἀποκρινόμενος εἰς τοὺς αὐτὸν περὶ τούτου ἐρωτῶντας ἔχη τὰ ἀξιόπιστον ἀπὸ τοῦ Κανόνος.

ΚΑΝΩΝ ΜΗ΄.

«Ἡ δὲ καταλειφθεῖσα παρὰ τοῦ ἀνδρός, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, μένειν ὀφείλει. Εἰ γὰρ ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι εἴν τις καταλίπη γυναῖκα ἐκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι, [Μάτθ. ἐ. 32.] ἐκ τοῦ μοιχαλίδα αὐτὴν ὀνομάσαι, ἀπέκλεισεν αὐτὴν τῆς πρὸς ἕτερον κοινωνίας. Πῶς γὰρ δύναται ὁ μὲν ἀνὴρ ὑπεύθυνος εἶναι, ὡς μοιχείας αἴτιος, ἢ δὲ γυνὴ ἀνέγκλητος εἶναι, ἢ μοιχαλὶς παρὰ Κυρίου, διὰ τὴν πρὸς ἕτερον ἄνδρα κοινωνίαν, προσαγορευθεῖσα ;»

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ἐκείνη ἢ γυναῖκα ὅπου ἀφῆθη ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, χωρὶς λόγου πορνείας, νὰ μὴ ὑπανδρευεταί με ἄλλον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, τὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ ἀπολύσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι. Ὀνομάσας γὰρ αὐτὴν ὁ Κύριος μοιχαλίδα, φανερόν, ὅτι τὴν ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ πάρῃ ἄλλον ἄνδρα, ἐπειδὴ ἂν ὁ ἄνδρας της ἦναι ὑπόδικος, διατὶ ἔκαμεν αὐτὴν νὰ μοιχευθῇ, παίρνοντας ἄλλον, φανερόν ὅτι καὶ αὐτὴ δευτεροῦπανδρευμένη, ὑπόδικος εἶναι, διατὶ μοιχᾶται ἔτι ζῶντος τοῦ πρώτου ἀνδρός της, καθ' ὃ καὶ μοιχαλὶς παρὰ τοῦ Κυρίου, ὡς εἴπομεν, ὠνομάσθη.

ΚΑΝΩΝ ΜΘ΄.

Γρηγ. τοῦ Θωματ. β΄ || «Αἱ πρὸς ἀνάγκην γινόμεναι φθοραὶ ἀνεύθυναι ἔστωσαν, ὥστε καὶ ἡ δούλη, εἰ ἐβιάσθη παρὰ τοῦ ἰδίου δεσπότη, ἀνεύθυνος».

Ἑρμηνεία.

Αἱ βιαίως γινόμεναι εἰς τὰς γυναῖκας φθοραὶ, διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, εἰς ἀμαρτίαν νὰ μὴ λογίζωνται διὰ τὸ ἀκούσιον, καὶ ἀκολούθως νὰ μὴ ἐπιτιμῶνται, ὥστε καὶ ἂν ἡ δούλη βιασθῇ ἀπὸ τὸν αὐθέντην της, ἀνεπιτίμητος εἶναι, ὁμοίως καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιοῦτοτρόπως ἐκ βίας φθαροῦν. Ὅρα καὶ τὸν β΄. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.

ΚΑΝΩΝ Ν΄.

Τῆς ἐν Νεο-καίσαρᾳ Βασιλ. γ΄. δ΄. ν΄. π΄. || «Τριγαμίας νόμος οὐκ ἔστιν, ὥστε νόμῳ τρίτος γάμος οὐκ ἄγεται. Τὰ μὲν τοιαῦτα, ὡς ρυπάσματα τῆς Ἐκκλησίας ὀρωμεν, δημοσίαις δὲ καταδικαίς οὐχ ὑποβάλλομεν, ὡς τῆς ἀνεμιμένης πορνείας αἰρετώτερα».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι νόμον καὶ Κανόνα ἐκκλησιαστικὸν δὲν ἔχομεν νὰ συγχωρῇ τὸν τρίτον γάμον (1) ὥστε, οὐ νόμιμος, ἀλλὰ παράνομος ὁ τοιοῦτος γάμος ἐστὶ, καὶ ὡσὰν ἓνας μολυσμὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὁμοίως οὗτος καλῆτερος εἶναι ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν πορνείαν ὅπου γίνεται εἰς πάλλας γυναῖκας, ὡς πορνεία μὲν, συνεσταλμένη δὲ εἰς μίαν γυναῖκα : διὰ τοῦτο φανερώς τὸν τρίτον γάμον δὲν καταδικάζομεν, ὥστε ὅπου καὶ νὰ τὸν χωρίζωμεν, ἀλλὰ παραβλέπομεν αὐτόν. Ὅρα καὶ τὸν τρίτον τῆς ἐν Νεοκαίσαρᾳ.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν Ἐπιστολὴ κανονικὴ γ΄. διηρημένη εἰς Κανόνας λέ.

ΚΑΝΩΝ ΝΑ΄.

Ἄπος. κέ. τῆς ς΄. δ΄. κά. τῆς ἐν Καρθ. λέ. Βασιλ. γ΄. λβ΄. μδ΄. || «Τὸ κατὰ Κληρικοὺς ἀδιαφόρως οἱ Κανόνες ἐξέθεντο, κελεύσαντες μίαν ἐπὶ τοῖς παραπεσοῦσιν ὀρίζεσθαι τιμωρίαν, τὴν ἐκπτώσιν τῆς ὑπηρεσίας, εἴτε ἐν βαθμῶ τυγγάνοιεν, εἴτε καὶ ἀχειροτονήτῳ ὑπηρεσίᾳ προσκαρτεροῖεν».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ Κανὼν οὗτος, ὅτι οἱ Κανόνες παιδεύουσιν ἀμχρτάνοντας, τὸσον τοὺς χειροθεσίαν ἔχοντας Κλη- αὐτοὶ καὶ τὸ ἐνόμιζον καὶ τὸ ὠνόμαζον. (ὑποσημ. τοῦ μζ΄. Ἄποστολικῷ). μον οὐκ ἐπιγινώσκουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν δεύτερον ἐπιτιμῶ μετρίῳ καθυποβάλλουσιν (Ἄποκρίσ. μα΄. σελ. 383. τοῦ Γεοργ. Γραικορομ.).

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Βαλσαμῶν τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει, ὅτι οἱ Κανόνες τῶν θείων καὶ ἁγίων Πατέρων οὐ μόνον τὸν τρίτον γά-

ρικούς, Ὑποδιακόνους δηλαδή, Διακόνους καὶ Πρεσβυτέρους, ὅσων καὶ τοὺς σφραγῖδα μόνην ἔχοντας Ἀρχιερα-
τικὴν, οἷον Ἀναγνώστας, Ψάλτας καὶ τοὺς κατωτέρω, μὲ μόνην τὴν ἔκπτωσιν τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ὑπηρεσίας
των, ὅχι μὲ βαρυτέραν παιδείαν τοὺς μεγαλητέρους, καὶ μὲ ἐλαφροτέραν τοὺς μικροτέρους, ἀλλ' ἐπίσης καὶ
τοὺς δύο μὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν. Ὅρα καὶ τὸν κέ. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΝΒ'.

«Ἡ τοῦ κυήματος κατὰ τὴν ὁδὸν ἀμελήσασα, εἰ μὲν δυναμένη περισώσασθαι κατεφρό- || Ἀποσ. ες'.
νησεν, ἢ συγκαλύψει ἐντεῦθεν τὴν ἀμαρτίαν νομίζουσα, ἢ καὶ ὅλως θηριώδει καὶ ἀπανθρώπων λογισμῶ
χρησαμένη, ὡς ἐπὶ φόνῳ κρινέσθω. Εἰ δὲ οὐκ ἐδυνήθη περιστεῖλαι, καὶ διὰ ἐρημίαν καὶ ἀπορίαν τῶν
ἀγκαίων διεφθάρη τὸ γεννηθέν, συγγνωστὴ ἢ μήτηρ».

Ἑρμηνεία.

Τοῦτον τὸν Κανὼνα ἐξηγήσαμεν εἰς τὸν λγ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλ. καὶ ὅρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ. Οὐδὲν
γὰρ ἄλλο διαφέρει αὗτος ἐκείνου, εἰ μὴ ὅτι ἐκεῖνος μὲν εἶναι συντομώτερος, οὗτος δὲ εἶναι πλατύτερος.

ΚΑΝΩΝ ΝΓ'.

«Ἡ χήρα δούλη τάχα οὐ μέγα ἔπταισεν ἐλομένη δεύτερον γάμον ἐν σχήματι ἀρπαγῆς, ὥστε οὐδὲν
τούτου ἕνεκεν ἐγκαλεῖσθαι γρή. Οὐ γὰρ τὰ σχήματα κρίνεται, ἀλλ' ἡ προαίρεσις. Δῆλον δὲ ὅτι τὸ τῆς
διγαμίας μένει αὐτῇ ἐπιτίμιον».

Ἑρμηνεία.

Ἄνισως καμία χήρα δούλη, ὑπεξουσία ὑπάρχουσα, καὶ θέλουσα νὰ δευτεροῦπανδρευθῆ, ἐσχηματίσθη ὅτι
τὴν ἤρπασεν ὁ μέλλων λαβεῖν αὐτήν, δὲν ἔπταισε μεγάλως διὰ τοῦτο, οὐδὲ ὡς πορνεύσασα καταδικάζεται,
ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ἢ καθ' ὑπόκρισιν ἐσχηματισμένη αὐτῆς ἀρπαγῆ, ἀλλ' ἡ προαίρεσις αὐτῆς, ὅτι
θέλουσα τῇ ἀληθείᾳ τὸν γάμον, ἔδωκε θεληματικῶς τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς τὸν ἀρπάσαντα, ὅθεν ἡ τοιαύτη μὲ
μόνον τὸ ἐπιτίμιον τῆς διγαμίας κανονίζεται, δηλαδή ἓνα ἢ δύο χρόνους, εἰ μὴ ὅπως συγκατανεύσῃ εἰς τὸν γά-
μον αὐτῆς καὶ ὁ αὐθέντης τῆς, χωρὶς γὰρ τῆς αὐτοῦ συγκατανεύσεως, πορνεία λογίζεται τὸ γινόμενον. Ὅρα
καὶ τὸν λη. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κζ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΝΔ'.

«Τὰς τῶν ἀκουσίων φόνων διαφορὰς πρὸ χρόνων οἶδα ἐπιστείλας τῇ θεοσεβείᾳ σου, κατὰ τὸ ἡμῖν δυ-
νατὸν, καὶ πλέον ἐκείνων οὐδὲν εἰπεῖν δύναμαι. Τῆς δὲ σῆς συνέσεώς ἐστι κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς περιστά-
σεως ἐπιτείνειν τὰ ἐπιτίμια, ἢ ὑφεῖναι».

Ἑρμηνεία.

Ἐν τῷ ἡ. Κανόνι αὐτοῦ εἰπὼν ὁ θεὸς Βασιλεὺς περὶ διαφορὰς φόνων ἐκουσίων τε καὶ ἀκουσίων, καὶ ἄλλο
τι περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνα μὴ ἔχοντας νὰ εἰπῆ, συγχωρεῖ εἰς τὸν οἰκονομοῦντα τὴν μετάνοιαν τῶν ἀκουσίως
φονευσάντων Πνευματικῶν, ἢ νὰ αὐξάνῃ τὸ ἐπιτίμιον, ἢ νὰ τὸ ἐλαττώσῃ, κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς περιστάσεως,
ἢ γουν, κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν τῆς μετανοίας τοῦ φονεύσαντος.
Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ες'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΝΕ'.

«Οἱ τοῖς λησταῖς ἀντεπεξιώντες, ἔξω μὲν ὄντες τῆς Ἐκκλησίας, εἴργονται τῆς κοινωνίας τοῦ ἀγα-
θοῦ, Κληρικοὶ δὲ ὄντες, τοῦ βαθμοῦ καθαιροῦνται. Πᾶς γὰρ, φησὶν, ὁ λαβὼν μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ
ἀποθανεῖται». [Ματθ. κς'. 52].

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι οἱ θανατόνοντες τοὺς κατ' ἐπάνω των ἐρχομένους κλέπτας, λαϊκοὶ μὲν ὄντες
τρεῖς χρόνους ἀπέχουσι τῶν Μυστηρίων, ὡς μὴ καὶ αὐτοὶ τὰς χεῖρας καθαρὰς ἔχοντες δηλαδή, κατὰ τοὺς ἐν
πολέμῳ φονεύοντας, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα καὶ Ζωναρᾶν (1). Ἱερωμένοι δὲ ὄντες καὶ Κληρικοὶ καθαιροῦνται,

(1) Τόσους γὰρ χρόνους ἐκανόνισεν αὐτοὺς καὶ ὁ Κωνσταντι-
νός ὁ Χλειαρῆς, ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, μετὰ
τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου· εἰ μὴ ὅμως οὗτοι δὲν ἠμπόρουν νὰ φύ-

γουν ἀπὸ τοὺς κατ' ἐπάνω των ἐρχομένους κλέπτας· εἰ δὲ ἠμπό-
ρουν νὰ φύγουν καὶ δὲν ἔφυγον, ἀλλ' ἐφόνευσαν αὐτοὺς, περισσό-
τερον ἀπὸ τρεῖς χρόνους νὰ ἐπιτιμῶνται.

ἐπειδὴ κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου λόγον, πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται. Ὅρα δὲ ὅτι μάχαιραν καὶ θάνατον ὀνομάζει ὁ Ἅγιος τὴν στέρησιν τῆς Κοινωνίας καὶ τὴν καθάρσειν, ἐπειδὴ ταῦτα, κοντὰ εἰς τοὺς φρονίμους καὶ γνωστικούς, θανατηφόρος ἀληθῶς τιμωρία λογίζονται. Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν, ὄρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιγ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΝΓ'.

«Ὁ ἀκουσίως φονεύσας, καὶ μετὰ τοῦτο μεταμεληθεὶς, εἴκοσιν ἔτη ἀκοινώνητος ἔσται τοῦ Ἁγιάσματος. Τὰ δὲ εἴκοσιν ἔτη οὕτως οἰκονομηθήσεται ἐπ' αὐτῷ. Ἐν δ' ἔτεσι προσκλαίειν ὀφείλει ἔξω τῆς θύρας ἐστῶς τοῦ εὐκτηρίου οἴκου, καὶ τῶν εισιόντων πιστῶν δεόμενος εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἐξαγορεύων τὴν ἰδίαν παρανομίαν. Μετὰ δ' εἰς τοὺς ἀκρωμένους δεχθήσεται, καὶ ἐν ε' ἔτεσι μετ' αὐτῶν ἐξελεύσεται. Ἐν δὲ ζ' ἔτεσι μετὰ τῶν ἐν ὑποπτώσει προσευχόμενος ἐξελεύσεται. Ἐν δ' συστήσεται μόνον τοῖς πιστοῖς, προσφορᾶς δὲ οὐ μεταλήψεται. Πληρωθέντων δὲ τούτων, μεθέξει τῶν Ἁγιασμάτων».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν εἴκοσι χρόνους κανονίζει τὸν θεληματικῶς φονεύσαντα ἄνθρωπον, καὶ μετὰ ταῦτα μετανοήσαντα. Καὶ δ' μὲν χρόνους διορίζει αὐτὸν νὰ προσκλαίῃ, ε' νὰ ἀκροάζεται, καὶ ε' νὰ ἐκβαίῃ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοὺς ἀκρωμένους ὁμοῦ, ζ' νὰ ὑποπίπτῃ, ἢ νὰ στέκεται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα πάντα νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν ιά. τῆς α. καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει ἰχνογραφίαν τοῦ Ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΝΖ'.

«Ὁ ἀκουσίως φονεύσας, ἐν δέκα ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔσται τῶν Ἁγιασμάτων. Οἰκονομηθήσεται δὲ ἐπ' αὐτῷ τὰ δέκα ἔτη οὕτω· δύο μὲν ἔτη ἐν προσκλαύσει, τρία δὲ ἔτη ἐν ἀκρωμένοις διατελέσει, ἐν δ' ὑποπίπτων, καὶ ἐν ἐνιαυτῷ συσταθήσεται μόνον, καὶ τῷ ἐξῆς εἰς τὰ Ἅγια δεχθήσεται».

Ἑρμηνεία.

Τὸν δὲ χωρὶς τὸ θέλημά του φονεύσαντα, δέκα χρόνους ἐμποδίζει ὁ παρῶν Κανὼν ἀπὸ τὰ θεῖα Μυστήρια, καὶ διορίζει αὐτὸν β' νὰ προσκλαίῃ, γ' νὰ ἀκροάζεται, δ' νὰ ὑποπίπτῃ, καὶ α' νὰ στέκεται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὅρα τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν, τὸν ιά. τῆς α. καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ Ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΝΗ'.

Τῆς ἐν Ἀγ. γύρ. κ'. Νόσσης δ'. ἄ' Ὁ μοιχεύσας, ἐν ιε' ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔσται τῶν Ἁγιασμάτων. Οἰκονομηθήσεται δὲ τὰ ιε' ἔτη ἐπ' αὐτῷ οὕτως. Ἐν δ' μὲν ἔτεσι προσκλαίων ἔσται, ἐν ε' δὲ ἀκρωμένος, ἐν τέσσαρσιν ὑποπίπτων, ἐν δυσὶ συνεστῶς ἄνευ Κοινωνίας».

Ἑρμηνεία.

Τὸν μοιχὸν ὁ Κανὼν οὗτος ιε' χρόνους κανονίζει νὰ ἀπέχη τῆς Κοινωνίας. Καὶ δ' μὲν νὰ προσκλαίῃ, ε' νὰ ἀκροᾶται, δ' νὰ ὑποπίπτῃ, β' νὰ στέκεται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὅρα καὶ τὸν κ' τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ.

ΚΑΝΩΝ ΝΘ'.

Βασιλ. κθ'. Νόσ. δ'. ἄ' Ὁ πόρνος ἐν ἐπτὰ ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔσται τῶν Ἁγιασμάτων. Δύω προσκλαίων, καὶ δύο προσακρωμένος, καὶ δύο ὑποπίπτων, καὶ ἐν ἐνὶ συνεστῶς μόνον, τῷ ὀγδόῳ δὲ δεχθήσεται εἰς τὴν Κοινωνίαν».

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος κανονίζει τὸν πόρνον ἐπτὰ χρόνους νὰ ἀπέχη τῶν Μυστηρίων. Καὶ δύο μὲν νὰ προσκλαίῃ, δύο δὲ νὰ ἀκροᾶται, δύο νὰ ὑποπίπτῃ, ἓνα νὰ συνίσταται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ εἰς τὸν ὀγδοὸν χρόνον νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὁ Κανὼν οὗτος διορισμὸς ἐστὶν ἴδιος τοῦ Βασιλείου καὶ ἐπιτίμιον, δι' ὃ καὶ βαρύτερόν ἐστι. Καὶ ὄρα τὸν κβ'. Κανόνα αὐτοῦ, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν.

ΚΑΝΩΝ Ε΄.

« Ἡ παρθενίαν ὁμολογήσατα καὶ ἐκπεσοῦσα τῆς ἐπαγγελίας, τὸν χρόνον τοῦ ἐπὶ τῆς μοιχείας ἀμαρτήματος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς καθ' ἑαυτὴν ζωῆς πληρώσει. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν βίον μοναζόντων ἐπαγγελιομένων καὶ ἐκπιπτόντων ».

|| Τῆς δ'. ις'.
τῆς ἐν Ἀγκύ-
ρα ιθ'.

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος εἰς τὸ τῆς μοιχείας ἐπιτίμιον ὑποβάλλει, ἥτοι δεκαπέντε χρόνους κανονίζει τὰς Καλογραίας καὶ τοὺς Μοναχοὺς, ὅπου ἢ πορνεύσουσιν ἢ ὑπανδρευθοῦσιν. Ὅρα καὶ τὸν ις'. τῆς δ'. καὶ τὸν ιθ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα.

ΚΑΝΩΝ ΕΑ΄.

« Ὁ κλέψας, εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ μεταμεληθεὶς κατηγορήσῃ ἑαυτοῦ, ἐνιαυτὸν κωλυθήσεται μόνῃς τῆς κοινωνίας τῶν Ἀγιασμάτων, εἰ δὲ ἐλεγχθεῖ, ἐν δυσὶν ἔτεσι. Μερισθήσεται δὲ αὐτῷ ὁ χρόνος εἰς ὑπόπτωσιν καὶ σύστασιν, καὶ τότε ἀξιοθήσεται τῆς Κοινωνίας ».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν, τὸν μὲν κλέψαντα, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξομολογηθέντα καὶ μετανοήσαντα, ἓνα μόνον χρόνον ἐμποδίζει ἀπὸ τῆς κοινωνίας, τὸν δὲ φανερωθέντα ἀπὸ ἄλλου, ἢ πιασθέντα ἐπάνω εἰς τὴν κλεψίαν, ἓνα χρόνον κανονίζει νὰ ὑποπίπτῃ, καὶ ἄλλον ἓνα νὰ στέκεται μὲ τοὺς πιστοὺς, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὅρα καὶ τὸν γ'. Γρηγορίου Νεοκαισαρείας.

ΚΑΝΩΝ ΕΒ΄.

« Ὁ τὴν ἀσχημοσύνην ἐν τοῖς ἄρρεσιν ἐπειδεικνύμενος, τῷ χρόνῳ τοῦ ἐν τῇ μοιχείᾳ παρανομοῦντος οἰκονομηθήσεται ».

|| Βασιλ. ζ'.
Νύσ. δ'.

Ἑρμηνεία.

Τὸν ἀρσενοκοίτην ὁ παρῶν Κανὼν ὁμοίως μὲ τὸν μοιχὸν κανονίζει, ἥτοι χρόνους ιε'. Ὅρα καὶ τὸν ζ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΕΓ΄.

« Ὁ ἐν ἀλόγοις τὴν ἑαυτοῦ ἀσέβειαν ἐξαγορεύων, τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξομολογούμενος, παραφυλάσσεται ».

|| Τῆς ἐν Ἀγ.
ις'. ις'. Βα-
σιλ. ζ'. Νύσ-
σης δ'.

Ἑρμηνεία.

Τὸν κτηνοβάτην ὁ παρῶν Κανὼν παρῶμοίως εἰς ιε' χρόνους κανονίζει. Ὅρα καὶ τὸν ις'. τῆς ἐν Ἀγκύρα.

ΚΑΝΩΝ ΕΔ΄.

« Ὁ ἐπίορκος, ἐν δέκα ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔσται, δυσὶν ἔτεσι προσκλαίων, τρισὶν ἀκροώμενος, τέσσαρσιν ὑποπίπτων, ἐνιαυτὸν μόνον συνεστῶς, καὶ τότε τῆς Κοινωνίας ἀξιούμενος ».

Ἑρμηνεία.

Τὸν ἐπίορκον ὁ παρῶν Κανὼν εἰς δέκα χρόνους ἐμποδίζει ἀπὸ τὰ Μυστήρια, καὶ διορίζει, δύο μὲν νὰ προσκλαίῃ, τρεῖς δὲ νὰ ἀκροᾶται, τέσσαρας νὰ ὑποπίπτῃ, ἓνα νὰ στέκεται μὲ τοὺς πιστοὺς, καὶ ἔτσι νὰ μεταλαμβάνῃ. Ὁ ἐπίορκος δὲ οὗτος πρέπει νὰ νοηθῇ, ὅτι χωρὶς ἀνάγκην ἐπιώρκησεν (1). Ὅρα τὸν ἡδ'. τῆς ε'.

(1) Σημείωσαι ἡμῶς, ὅτι ὁ θεὸς Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, μαθὼν ὅτι ὁ Ἱερεὺς Ζώσιμος διὰ ὀλίγα ὀψάρια, ὅπου τοῦ ἐπηγεν ἓνας ἐπίορκος, τοῦ ἐσυγχώρησε, τοῦ γράφει, ὅτι μὲ τὰ δῶρα δὲν συγχωρεῖται ὁ τοιοῦτος ἐπίορκος, ἐὰν πρῶτον δὲν λάβῃ τὴν ζήτησιν ὅπου ἔπαθεν ὁ ἀντίδικος τοῦ ἐπίορκου ἀπὸ τῆς τοιαύτης

ἐπιορκίαν του. « Οὐ γὰρ τὸ σὲ δῶροις ἐξευμενισθῆναι ἀπολαβεῖ ἐκεῖνον τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ τὸ ἀπολαβεῖν τὰ οἰκεία τὸν ἐκ τῆς ἐπιορκίας ἀδικηθέντα » (ἐπιστ. αξ'. Ζωτῆμ.). « Ὅθεν ἀφ' οὗ λάβῃ ἐκεῖνα ὅπου ἔχασεν ὁ ἐκ τῆς ἐπιορκίας ἀδικηθεὶς, τότε πρέπει νὰ κανονίζεται ὁ ἐπίορκος ».

ΚΑΝΩΝ ΕΕ'.

«Ὁ γοητεῖαν ἢ φαρμακείαν ἐξαγορεύων, τὸν τοῦ φονέως χρόνον οἰκονομηθήσεται, οὕτως οἰκονομούμενος, ὡς ἐν ἐκάστῳ ἀμαρτήματι ἑαυτὸν ἐλέγξας».

Ἑρμηνεία.

Τὸν γόητα καὶ φαρμακὸν παρομοίως μὲ τὸν ἐκουσίως φονεύσαντα ὁ παρῶν Κανὼν ἐπιτιμᾷ. Ὅρα καὶ τὸν ζά. τῆς ε'.

ΚΑΝΩΝ ΕΓ'.

«Ὁ τυμβωρύχος ἐν δέκα ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔσται».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν δέκα χρόνους ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν ἐκεῖνον ὁποῦ ἀνοίγει τοὺς τάφους, διὰ νὰ κλέψῃ τι κόσμιον ἀπὸ τὸ ἐνταφιασμένον σῶμα (1). Ὁ δὲ Νύσσης ἐν τῷ ζ'. αὐτοῦ Κανόνι εἰς δύο διαιρῶν τὴν τυμβωρυχίαν, εἰς συγγνωτὴν καὶ ἀσύγγνωστον, συγγνωστὴν μὲν λέγει, ὅταν τινὰς μὴ πειράζων τὸν νεκρὸν, παίρῃ τὰς πέτρας ὁποῦ τυχὸν εἰς τὸν τάφον εὐρίσκονται, διὰ νὰ τὰς βάλῃ εἰς ἄλλου τινὸς κοινωφελεστέρου ἔργου οἰκοδομήν· ἀσύγγνωστον δὲ τυμβωρυχίαν ὀνομάζει, ὅταν τινὰς ἀνοίγῃ τοὺς τάφους διὰ νὰ πάρῃ ροῦχα, ἢ ἄλλο τι κόσμιον ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ τεθαμμένους νεκροὺς, ἧτις αὕτη ὡς ἡ πορνεία ἐπιτιμᾶται, ἧτοι ἐννέα χρόνους. Ὁ δὲ Νηστευτὴς τὸν τυμβωρύχον ἕνα χρόνον κανανίζει μετὰ ξηροφαγίας καὶ μετανοιῶν ἐν τῷ κθ'. αὐτοῦ Κανόνι.

(1) Ὁ κγ'. τίτλ. τοῦ ζ'. βιβλ. τῶν Βασιλικῶν θεωρεῖται, ὅτι οἱ τυμβωρύχοι καὶ ἐγκληματικῶς παιδεύονται καὶ χρηματικῶς. Ἐγκληματικῶς μὲν, διατὶ ὡς ἄτιμοι καταδικάζονται, χρηματικῶς δὲ διατὶ ζημιώνονται, ποτὲ μὲν ἑκατὸν, ποτὲ δὲ, διακόσια νομίσματα. Καὶ ἂν μὲν μὲ ἄρματα ὑπάγουν καὶ ἀνοίξουν τὸν τάφον, κεφαλικῶς τιμωροῦνται, εἰ δὲ χωρὶς ἄρματα, καταδικάζονται νὰ εὐγάξουν χῶμα ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα. Καὶ ἂν μὲν ἦναι εὐτελεῖς, ἄκρως τιμωροῦνται, ἂν δὲ ἦναι ἐντιμοί, ἐξορίζονται, ἢ εἰς τὰ μεταλλεῖα καταδικάζονται. Ὁ δὲ ζ'. τίτλ. τοῦ ια'. βιβλ. τῶν Διατάξεων, οἱ τυμβωρύχοι, λέγει, ὑπόκεινται εἰς τὸν περὶ ἱεροσυλίας νόμον. Σημείωσαι ὅτι χωρὶς ἄδειαν Ἱερέως, ἢ τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Βασιλέως, ἢ τῶν ἀρχόντων. ὅσοι μετακινῶσι σῶματα τῶν νεκρῶν, ὡς τυμβωρύχοι λογίζονται. Δι' ὃ καὶ χωρὶς τοιαύτης ἐπιτροπῆς, λείψανα μεταθήμενος Ἡγούμενός τις τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου, ἐξεβλήθη τῆς ἡγουμενίας καὶ καθήρεθη κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. (Ὅρα ταῦτα πάντα παρὰ Φωτῆ. τίτλ. θ'. Κεφ. κζ'). Ἀρμόδιον εἶναι εἰς τὴν παροῦσαν ὑποσημείωσιν νὰ προσθέσωμεν πόσης καταδίκης εἶναι ἄξιοι ἐκεῖνοι οἱ Ἱερεῖς ἢ λαῖκοι, ὁποῦ ἀνοίξουν τοὺς τάφους, διὰ νὰ εὐρουν, λέγουν, τοὺς παρ' αὐτῶν καλουμένους Βρικολάκους καὶ νὰ τοὺς θανατώσουν. Ὡς τῆς ἐλευθερίας καταστάσεως καὶ ἀγνωσίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφθασαν οἱ τωρινοὶ Χριστιανοί! Χριστιανοὶ ἀδελφοί, τί πλάνες εἶναι αὐταῖς ὁποῦ ἔχετε; τί μωροὶ καὶ νηπιώδεις λογισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους πιστεύετε; τί περιπαίγματα εἶναι αὐτὰ, μὲ τὰ ὁποῖα σᾶς χωρίζουν οἱ δαίμονες ἀπὸ τὴν εἰς Θεὸν ἀδίστακτον πίστιν, καὶ σᾶς περιπαίζουσιν ὡς ἂν τὰ ἀνόητὰ παιδιά; Σᾶς λέγω καὶ σᾶς πληροφορῶ, ὅτι Βρικολάκες δὲν γίνονται ποτὲ, οὔτε εἶναι εἰς τὸν κόσμον. Οἱ Βρικολάκες ὁποῦ ἐσεῖς λέγετε, ἄλλο δὲν εἶναι, πᾶρξί μία ψεύτικη καὶ παιδάρωδης πρόληψις, ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπιστίαν σας, καὶ ἕνας ἀνόητος λογισμὸς ὁποῦ σᾶς γελᾷ καὶ σᾶς λέγει, πῶς οἱ νεκροὶ ἀσηκῶνται ἀπὸ τὰ μνήματα καὶ ἔρχονται καὶ σᾶς πειράζουσιν· δὲν εἶναι Βρικολάκες, διατὶ ἀδύνατον εἶ-

ναί ποτε ὁ διάβολος νὰ ἀσηκῶσιν νεκρὸν καὶ τὸ πρὸ ἐνός, ἢ δύο μηνῶν ἀποθαμμένον σῶμα νὰ τὸ κάμῃ νὰ ἔχῃ αἷμα, ἢ ὀνόχια, ἢ ἄλλην κάμμιναν σωματικὴν κίνησιν, καθὼς ἐσεῖς φαντάζεσθε. Οἱ Βρικολάκες εἶναι ἕνας ἀνόητος λογισμὸς, διατὶ, ἂν ἀκριβῶς ἐξετάσῃ τινὰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς εἶδαν Βρικολάκας, θέλει εὐρεῖ, πῶς ἀφ' οὗ αὐτοὶ εἰποῦν, ὅτι ἄλλος τις τοὺς τὸ εἶπε, καταντοῦν τέλος πάντων εἰς τὸ νὰ εἰποῦν ταῦτα. Ἔτσι μοῦ ἐφάνη. ὡς πολλάκις ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἰς πολλοὺς τόπους ἠκολούθησε τοῦτο. Ὅθεν, ἀδελφοί μου, μανθάνοντες ταῦτα, ἐκβάλετε ἀπὸ τὸν λογισμὸν σας τὴν τοιαύτην πρόληψιν καὶ φαντασίαν, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ πιστεύετε ποτὲ, πῶς εἶναι τῆ ἀληθείᾳ Βρικολάκες. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τὴν πρὸς Θεὸν ὀλιγοπιστίαν σας σᾶς δείχνῃ ὁ διάβολος κάποιαν φαντασίαν, λαλεῖτε τὸν Ἱερέα νὰ ψάλλῃ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἁγιασμὸν, καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος διαλύεται ἡ ἐνέργεια τῶν δαιμόνων. Ὅσοι δὲ ἀποτολμήσουν νὰ ἀνοίξουν τοὺς τάφους διὰ νὰ κτυποῦν τὸ νεκρὸν σῶμα, ἢ διὰ νὰ καίουν αὐτὸ, μὲ σκοπὸν τάχα νὰ θανατώσουν μὲ τὸ κτύπημα αὐτὸ καὶ τὸ καύσιμον τὸν Βρικολάκα, οὗτοι ὄχι μόνον ὡς τυμβωρύχοι, ἀλλὰ καὶ ὡς φονεῖς πρέπει νὰ κανονίζονται παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως. Τί λέγω ταῦτα; οἱ τοιοῦτοι πρέπει μὲ σφοδρὰ ἐπιτίμια νὰ ἐμποδισθοῦν ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα εἰς τὸ νὰ μὴ ἀποτολμοῦν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, οὔτε νὰ ἀνοίξουν ὀλότεια τῶν ὑποπτειομένων νεκρῶν τοὺς τάφους. Ὅρα δὲ καὶ τὸν θεῖον Χρυσόστομον (λόγ. λζ'. εἰς τὸν Λάζαρον σελ. 234. τοῦ ε. τόμ.), πῶς ἐλέγχει ἐκείνους τοὺς ἀνόητους, ὁποῦ νομίζουσιν πῶς γίνονται δαιμόνια, ταῦτ' εἰπεῖν, Βρικολάκες, αἱ ψυχαὶ ἐκείνων ὁποῦ φονευθοῦν, ἢ κρεμασθοῦν, ἢ μὲ βλαῖον θάνατον ἀποθάνουσιν· λέγει γὰρ εἰς αὐτοὺς, ὅτι δὲν γίνονται αἱ ψυχαὶ τῶν τοιούτων δαιμόνια ἢ βρικολάκες, ἀλλ' ἐκείνων τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ζοῦν εἰς ἀμαρτίαν, καὶ ὁποῦ μιμοῦνται τὴν τῶν δαιμόνων κακίαν. Ὅρα καὶ σελ. 992. τοῦ β'. τόμ. τῶν Συνοδικῶν πρακτικ. πῶς ἦτον αἴρεσις τῶν Βογομίλων, ὅτι οἱ δαίμονες κατακοῦν εἰς τὰ σῶματα.

ΚΑΝΩΝ ΕΖ'.

«Ἡ ἀδελφομιξία τὸν τοῦ φονέως χρόνον ἐξομολογήσεται». || Βασιλ. οέ.

Ἑρμηνεία.

Εἰς τοῦτον μὲν τὸν Κανόνα ὁ Ἅγιος κανονίζει τὸν σμίξαντα μὲ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν, ἀμφιθαλῆ οὔσαν, ἥτοι ἀπὸ τὸν αὐτὸν πατέρα καὶ μητέρα, ὡς φονέα ἐκούσιον, ἥτοι εἰς εἴκοσι χρόνους, κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ἑρμηνευτὴν τῶν Κανόνων.

Συμφωνία.

Εἰς δὲ τὸν οέ. εἰς ἑνδεκά χρόνους κανονίζει τὸν σμίξαντα μὲ τὴν ἑτεροθαλῆ αὐτοῦ ἀδελφὴν, ἥτοι τὴν ἀπὸ πατέρα μόνον, ἢ τὴν ἀπὸ μητέρα μόνον οὔσαν, λέγων, ὅτι πρὸ τοῦ νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τὴν ἀθέμιτον πράξιν αὐτὴν, μέσα εἰς Ἐκκλησίαν νὰ μὴ ἔμβῃ, μετὰ δὲ τὸ χωρισθῆναι νὰ προσκλαίῃ τρεῖς χρόνους, νὰ ἀκροάζεται τρεῖς χρόνους, νὰ ὑποπίπτῃ τρεῖς χρόνους, καὶ δύο χρόνους νὰ στέκεται μὲ τοὺς πιστοὺς χωρὶς νὰ μεταλαμβάνῃ, καὶ οὕτω λοιπὸν νὰ ἀξιούται τῆς Κοινωνίας. Ὁ δὲ Νηστευτὴς εἰς γ' ἔτη κανονίζει τὸν τῆ ἰδίᾳ ἐπιμιγέντα ἀδελφῇ μετὰ ξηροφαγίας καὶ μετανοιῶν, ἐν τῷ ιδ'. αὐτοῦ Κανόνι.

ΚΑΝΩΝ ΕΗ'.

«Ἡ τῆς ἀπειρημένης συγγενείας εἰς γάμον ἀνθρώπων σύστασις, εἰ φωραθῆι, ὡς ἐν ἀμαρτήμασιν ἀνθρώπων γινομένη, τὰ τῶν μοιχῶν ἐπιτίμια δέξεται» (1).

Ἑρμηνεία.

Γενικῶς ὁ Κανὼν οὗτος ἐπιτιμᾷ κάθε γάμον ὁποῦ γένη εἰς συγγενὲς πρόσωπον, ἐμποδισμένον ὑπὸ τοῦ νόμου, μὲ τὸ ἐπιτίμιον τῶν μοιχῶν, χωριζομένου δηλονότι τοῦ τοιοῦτου γάμου πρότερον, καὶ οὕτως ἐπιτιμωμένου. Φαίνεται δὲ, ὅτι μὲ τὸ ἐλαφρότερον ἐπιτίμιον τῆς μοιχείας τῶν πρὸ αὐτοῦ Πατέρων ἐπιτιμᾷ ὁ Βασίλειος ἐδῶ τοὺς ἀθεμίτους γάμους, ἥτοι ἑπτὰ μόνον χρόνους (περὶ οὗ δὲ τὸν κ'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ, καὶ κβ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου), καὶ ὅχι μὲ τὸ ἰδικόν του βαρύτερον, εἰς ιε' δηλαδή χρόνους, ἐπειδὴ προῖων εἰς τὸν οή. αὐτοῦ Κανόνα, ἑπτὰ χρόνους κανονίζει τὸν δύο ἀδελφὰς λαμβάνοντα.

ΚΑΝΩΝ ΕΘ'.

«Ἀναγνώστης, ἐὰν τῆ ἑαυτοῦ μνηστῆ πρὸ τοῦ γάμου συναλλάξειεν, ἐνιαυτὸν ἀργήσας, || Ἄπος. κς' εἰς τὸ ἀναγινώσκειν δεχθήσεται, μένων ἀπρόκοπος, κλεψιγαμήσας δὲ ἄνευ μνηστειας, παυθήσεται τῆς ὑπηρεσίας. Τὸ αὐτὸ καὶ ὑπηρέτης».

Ἑρμηνεία.

Ἐὰν Ἀναγνώστης τινὰς σμίξῃ μὲ τὴν ἀρραβωνιστικὴν του πρὸ τῆς τελεσιουργίας τοῦ γάμου, κακείνης θελούσης (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ συναλλάξειεν), ἕνα χρόνον κανονίζεται ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα νὰ ἀργῇ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του, ἔπειτα δέχεται πάλιν εἰς τὸ νὰ ἀναγινώσκῃ, εἰς μεγαλύτερον ὅμως βαθμὸν δὲν ἀναδιβάλλεται, ἥτοι οὔτε Διάκονος, οὔτε Πρεσβύτερος γίνεται, διατὶ ἐμικροψύχησε καὶ δὲν ἐκαρτέρησε νὰ τελεσθῆ ὁ γάμος. Ἐὰν δὲ σμίξῃ μὲ γυναῖκα, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἀρραβωνιστικὴν, νὰ παύῃ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ καὶ τυχὸν ἔδωκε λόγον εἰς αὐτὴν πρὸ τῆς μίξεως, διὰ νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα, καὶ καὶ μετὰ τὴν μίξιν ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναικῆ του (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ κλεψιγαμήσας)· τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον ἐπιτίμιον νὰ λαμβάνῃ καὶ ὁποῖος ἄλλος ὑπηρέτης τῆς Ἐκκλησίας κάμῃ αὐτὸ (περὶ οὗ δὲ τὴν τοῦ ιε. τῆς ς'. ὑποσημείωσιν), ἢ ψάλτης εἶναι, ἢ θυρωρός (2). Ὅρα καὶ τὸν κς'. Ἀποστολικόν.

(1) Ἐν ἄλλοις δὲ Κώδεξιν ἄλλως εὑρίσκεται ὁ παρὼν Κανὼν, ἥτοι, «Ἐὰν γάμον τις συστήσῃ ἐπὶ συγγενὲς πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀπηγόρευται συνιστᾶν γάμον, τῷ τῆς μοιχείας ἐπιτίμιον κολασθήσεται, διασπώμενος καὶ τοῦ γάμου.»

(2) Διὰ τοῦτο καὶ Νικήτας ὁ Θεσσαλονίκης Χαρτοφύλαξ, ἀκολουθῶν μὲ τὸν παρόντα Κανόνα διορίζεται, ὅτι ἂν τινὰς Κληρικὸς σμίξῃ μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικὴν του πρὸ τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου, εἰ καὶ κλεψιγάμος δὲν εἶναι, νομίσας ὅτι εἶναι ἀρκετὸς τὸ νὰ σμιχθοῦν μόνος ὁ ἀρραβῶν, ὅμως οὗτος χειροτονίας

δὲν ἀξιούται, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐχειροτονήθῃ, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἔλαβε τὴν τελείαν ἱερολογίαν τοῦ γάμου, πάλιν προκριματίζεται, ἥτοι καθαιρεῖται, καὶ διατὶ ἠγγόνησεν, ὅτι εἶναι ἀρκετὸς εἰς σμίξιν μόνος ὁ ἀρραβῶν, καὶ διατὶ οὐδεὶς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἱερολογεῖται εἰς γάμον (σελ. 346. τοῦ Γεωργ. Γραικορ.). Ὅρα δὲ, ὅτι ὁ ὑπηρέτης ἐνταῦθα φανερώς οὐκ ἔστιν ὁ Ἰποδιάκονος, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν δὲν εἶναι ἄδεια νὰ ὑπανδρευεῖται μετὰ τὴν χειροτονίαν, κατὰ τὸν ς'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ Ο'.

«Διάκονος ἐν χεῖλεσι μιανθεις, καὶ μέχρι τούτου ἡμαρτηκέναι ὁμολογήσας, τῆς λειτουργίας ἐπισχεθήσεται. Τοῦ δὲ μετέχειν τῶν Ἀγιασμάτων μετὰ τῶν Διακόνων ἀξιωθήσεται, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ Πρεσβύτερος. Εἰ δέ τι πλέον τούτου φωραθῆῃ ἡμαρτηκῶς, ἐν οἷῳ ἂν εἴη βαθμῶ, καθαιρεθήσεται».

Ἑρμηνεία.

Διορίζεται ὁ παρῶν Κανῶν, ὅτι ἀνίσως Διάκονος τινὰς μιανθῆ μετὰ τὰ χεῖλη, ἤγουν φθάσῃ ἕως εἰς ἐμπυθῆς καὶ ἐρωτικὸν φίλημα μόνον γυναικὸς (μίασμα γὰρ καὶ ἀκαθαρσία τοῦτο ἐστὶ ψυχῆς· διότι, ἂν μόνη ἢ συγκατάθεσις πρὸς τὴν ἁμαρτίαν μολύνῃ καὶ μιάνη τὴν ψυχὴν, πολλῶ μᾶλλον τὸ ἐμπυθῆς φίλημα), ἂν, λέγω, Διάκονος τοῦτο ποιήσῃ καὶ ἐξομολογήθῃ, ὅτι ἕως τούτου μόνον ἡμαρτε, νὰ ἀργίεσθαι μὲν πρὸς καιρὸν ἀπὸ τῆν διακονίαν του, ἐν ὅσῳ δὲ καιρῶ εὐρίσκεται ἀργός, νὰ μεταλαμβάνῃ ὁμοῦ μετὰ τοὺς λοιποὺς ἀνεπιτιμήτους Διακόνους ἐντὸς τοῦ βήματος. Τοῦτο τὸ ἴδιον ἐπιτίμιον νὰ λαμβάνῃ καὶ ὁ Ἱερεὺς ὅπου ἁμαρτήσῃ παρομοίως μέχρι μόνου ἐμπυθῆς φίληματος (1). Εἰ δὲ καὶ περισσώτερόν τι ἀπὸ τὸ ἐμπυθῆς φίλημα ἤθελεν ἁμαρτήσῃ Ἱερεὺς ἢ Διάκονος, συγκυλισμὸν τυχόν, ἢ καὶ συνουσίαν, καὶ ὁμολογήσῃ αὐτὸ, νὰ καθαίρεται καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος (2).

ΚΑΝΩΝ ΟΑ'.

Τῆς ἐν Ἀγ- || «Ὁ συνεχινῶς ἐκάστῳ τῶν προειρημένων ἁμαρτημάτων καὶ μὴ ὁμολογήσας, ἀλλ' κυρ. κς' || ἐλεγχθῆς, τοῦ τοσούτου χρόνου, εἰς ὃν ὁ ἐργάτης τῶν κακῶν ἐπιτετίμηται, καὶ αὐτὸς ἐστὶ ἐν ἐπιτιμίῳ».

Ἑρμηνεία.

Ἀφ' οὗ ὁ Ἅγιος εἶπε περὶ ἁμαρτημάτων Πρεσβυτέρων, Διακόνων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τῶρα εἰς τοῦτον τὸν Κανὸνα λέγει ὅτι, ὁποῖος ἤξευρε ὅτι οὗτοι πάντες ἁμαρτάνουσι, καὶ δὲν ὁμολογήσῃ τοῦτο μυστικῶς εἰς τὸν Ἀρχιερέα διὰ νὰ διορθώσῃ αὐτούς, ἢ καὶ αὐτὸς δυνάμενος νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆν ἁμαρτίαν μετὰ μυστικὴν ὑπόμνησιν, σκεπάζει τοῦτο καὶ σιωπᾷ, ἐὰν οὗτος, λέγω, φανερωθῇ μετὰ ταῦτα, ὅτι ἤξευρε μὲν, εἰσώπα δὲ καὶ ἐσκέπαζε ταῦτα, νὰ κανονίζεται καὶ αὐτὸς ἐξίσου, τόσον καιρὸν νὰ ἀπέχη τῆς Κοινωνίας, ὅσον καιρὸν ἐκανονίσθη καὶ ὁ τὴν ἐγνωσμένην ὑπ' αὐτοῦ ἁμαρτίαν ποιήσας. Ὅρα καὶ τὸν κς'. τῆς ἐν Ἀγκύρα, καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ γ'. τοῦ Θαυματουργοῦ Γρηγορίου.

ΚΑΝΩΝ ΟΒ'.

Τῆς ς'. εδ. || «Ὁ μάντεσιν ἑαυτὸν ἐπιδοὺς ἢ τισι τοιούτοις, τὸν χρόνον τῶν φονέων καὶ αὐτὸς ἐπιτιμηθήσεται».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν κανονίζει, ὡς τοὺς ἐκουσίως φονεύσαντας, ἢτοι εἴκοσι χρόνους, κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ἑρμη-

(2) Ἄλλοι δὲ ἐπίσχεσιν τῆς λειτουργίας λέγουσι τὴν παντοτινὴν καὶ τελείαν καθάρσιν, μετὰ τὸ νὰ μὴ ἐδιωρίσθη παρὰ τοῦ Ἁγίου ὁ καιρὸς τῆς ἀργίας. Τὸ δὲ νὰ ἀξιούται νὰ μεταλαμβάνῃ μετὰ τῶν Διακόνων ὁ μιανθῆς Διάκονος, τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ ἐλαφρὸν τοῦ ἁμαρτήματος. Τὴν δὲ καθάρσιν, ὅπου ἐπάγει ὁ Ἅγιος εἰς τὸν περισσώτερόν τι ἀπὸ τὸ φίλημα ἁμαρτήσαντα, λέγουσι νὰ ἴναι ἡ τελεία τοῦ βαθμοῦ ἔκπτωσις, καὶ τὸ μὴ μεταλαμβάνειν τοῦ λοιποῦ μετὰ τῶν Διακόνων ἐντὸς τοῦ βήματος, ἀλλὰ μετὰ τῶν λαϊκῶν. Ταῦτα μὲν οὗτοι, ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα δόξα καὶ γνώμη κρείττων ἐστὶν ὡς φιλανθρωποτέρα· δι' ἣ καὶ μᾶλλον ἐγκρίνεται παρὰ τοῦ Ζωναρά. Φαίνεται γὰρ ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ χάρις ἐρρύσατο ἐκ τῆς τελείας πράξεως τῆς ἁμαρτίας, κατὰ τὸν ἐπιθυμήσαντα καὶ συγκατατιθέμενον νὰ κοιμηθῇ μετὰ γυναῖκα καὶ μὴ κοιμηθέντα, ὡς λέγει ὁ δ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ· ὃν δὲ ἡ χάρις ἐρρύσατο, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κατακρίνη τινὰς μετὰ τοιαύτην βαρεῖαν κατάκρισιν τῆς καθαιρέσεως. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι καθὼς ὁ πλέον τοῦ φίληματος συγκυλισμὸς καθαι-

ρεῖ τοὺς Ἱερεῖς, μετὰ τὴν χειροτονίαν γινόμενος κατὰ τὸν Κανὸνα τοῦτον, οὕτω καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας γινόμενος, κωλύει εἰς τὸ νὰ ἱερωθῇ τινὰς· ὡπερ γὰρ τὸ λαβεῖν χρήματα, εἴτε πρὸ τῆς χειροτονίας, εἴτε μετὰ τὴν χειροτονίαν γινόμενον, λαβεῖν ἐστὶ κατὰ τὸν ιγ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου. Οὕτω καὶ ὁ μῶμος οὗτος, εἴτε πρὸ τοῦ γέννη, εἴτε μετὰ τὴν χειροτονίαν, μῶμος ἐστὶν, ἢ δὲ Ἐκκλησία τοὺς ἀμώμους καὶ ἀνεπιλήπτους θέλει νὰ γίνωνται Ἱερεῖς κατὰ τὸν θ'. τῆς α'.

(2) Προσυπακούεται ἐδῶ, ὅτι οὔτε μεταλαμβάνουν μετὰ τῶν Διακόνων καὶ Πρεσβυτέρων ἐντὸς τοῦ βήματος, ὡς τὸ πρότερον, οἱ καθαιρεθίντες· ὅρα δὲ τὸν Κανὸνα τοῦτον πῶς παιδεύει τοὺς καὶ μόνον ἀφ' ἑαυτῶν ὁμολογήσαντας τὸ ἁμάρτημα ὅπου ἔκαμαν Πρεσβύτερον καὶ Διάκονον, καὶ οὐχὶ παρ' ἄλλων φανερωθέντας, συμφώνως μετὰ τὸν θ'. τῆς α' καὶ θ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, οὗς καὶ ἀνάγνωθι. Ὅμοιος ἀνάγνωθι καὶ τὴν ὑπόσημ. τοῦ κς'. τῆς ς'.

νευτήν, εκείνους ὅπου δώσουν ὄλωσ διόλου τὸν ἑαυτὸν τους εἰς τοὺς μάντεις καὶ τοὺς τοιούτους γόητας ἀνθρώπους. Ὅρα καὶ τὸν ζά. τῆς ε'.

ΚΑΝΩΝ ΟΓ'.

«Ὁ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος καὶ παραβὰς τὸ τῆς σωτηρίας Μυστήριον, ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ προσκλαίειν ὀφείλει καὶ ἐξομολογεῖσθαι χρεωστέϊ ἐν τῷ καιρῷ, ᾧ ἐκβαίνει τοῦ βιοῦν, τῶν Ἀγιασμάτων ἀξιούμενος, πιστεὶ τῆς παρὰ Θεοῦ φιλανθρωπίας».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν ἀορίστως κάθε χριστιανὸν ὅπου ἀρνηθῆ τὸν Χριστὸν (θεληματικῶς δηλ.) κανονίζει ὄλην του τὴν ζωὴν νὰ μὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἐξω τῆς θύρας τῆς Ἐκκλησίας νὰ προσκλαίη, καὶ μόνον εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του νὰ μεταλαμβάνη τὰ θεῖα Μυστήρια. Ὅρα καὶ τὸν ιά. τῆς α'. (1).

ΚΑΝΩΝ ΟΔ'.

«Ἐὰν μέντοι ἕκαστος τῶν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις ἀμαρτήμασι γενομένων, σπουδαῖος γένηται, ἐξομολογούμενος, ὁ πιστευθεὶς παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ, φιλανθρωπίας λύειν καὶ δεσμεῖν, εἰ φιλανθρωπότερος γένοιτο, τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἐξομολογήσεως ὁρῶν τοῦ ἡμαρτηκότος εἰς τὸ ἐλαττώσαι τὸν χρόνον τῶν ἐπιτιμιῶν, οὐκ ἔστι καταγνώσεως ἀξίος, τῆς ἐν ταῖς Γραφαῖς ἱστορίας γνωρίζουσης ἡμῖν, τοὺς μετὰ μείζονος πόνου ἐξομολογούμενους, ταχέως τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καταλαμβάνειν».

Ἑρμηνεία.

Ἀπαριθμήσας ὁ Ἅγιος διαφόρους χρόνους ἐπιτιμίου, ἀνήκοντας πρὸς διάφορα ἀμαρτήματα, τελευταῖον εἰς τοῦτον τὸν Κανὼνα τὸ πᾶν ἀφιερώνει εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ πνευματικόν, τοὺς λύειν καὶ δεσμεῖν τοὺς ἀμαρτωλοὺς τὴν ἐξουσίαν ἔχοντας, καὶ λέγει ὅτι, ἂν βλέπουν τοὺς ἀμαρτήσαντας μὲ θερμότητα καὶ προθυμίαν μετανοοῦντας, δὲν εἶναι ἀξιοκατηγόρητοι, ἂν ὀλιγοστεύσουν εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τῶν ἐπιτιμιῶν, ἐπειδὴ ἡ θεία Γραφή μᾶς διδάσκει, ὅτι ὀλίγωρα φθάνει τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐκείνους, ὅπου μὲ μεγαλύτερον πόνον τῆς καρδίας μετανοοῦν, τὸ ὅποιον μάλιστα ἠκολούθησεν εἰς τὸν Ἐζεκιάν καὶ Μανασσῆν. Ὅρα καὶ τὸν ιβ'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ ΟΕ'.

«Ὁ ἀδελφῆ ἰδίᾳ ἐκ πατρὸς, ἢ ἐκ μητρὸς συμμιανθεὶς, εἰς οἶκον προσευχῆς μὴ ἐπιτρεπέθω συμπαρεῖναι, ἕως ἂν ἀποστή τῆς παρανόμου καὶ ἀθεμίτου πράξεως. Μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν εἰς συναίσθησιν τῆς φοβερᾶς ἀμαρτίας, τριετίαν προσκλαιέτω, τῇ θύρᾳ τῶν εὐκτηρίων οἴκων παρεστῶς, καὶ δεόμενος τοῦ λαοῦ εἰσιόντος ἐπὶ τὴν προσευχὴν, ὥστε ἕκαστον μετὰ συμπαθείας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτενεῖς ποιεῖσθαι πρὸς Κύριον τὰς δεήσεις. Μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλην τριετίαν εἰς ἀκρόασιν μόνην παραδεχθήτω, καὶ ἀκούων τῆς Γραφῆς καὶ τῆς διδασκαλίας, ἐκβαλλέσθω καὶ μὴ καταξιούσθω προσευχῆς. Ἐπειτα, εἶπερ μετὰ δακρύων ἐξεζήτησεν αὐτὴν καὶ προσέπεσε τῷ Κυρίῳ μετὰ συντριμμοῦ καρδίας καὶ ταπεινώσεως ἰσχυρᾶς, δεδωσθῶ αὐτῷ ὑπόπτωσις ἐν ἄλλοις τρισὶν ἔτεσιν, καὶ οὕτως, ἐπειδὴν τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας ἀξίους ἐπιδειξῆται, τῷ δεκάτῳ ἔτει εἰς τὴν πιστῶν εὐχὴν δεχθήτω, χωρὶς προσφορᾶς, καὶ δύο ἔτη συστάς εἰς τὴν εὐχὴν τοῖς πιστοῖς οὕτω λοιπὸν καταξιούσθω τῆς τοῦ ἀγαθοῦ κοινωνίας».

Ἑρμηνεία.

Τοῦτον τὸν Κανὼνα ἐρμηνεύσαμεν εἰς τὸν ζζ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, καὶ δρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ.

(1) Διὰ τί οἱ μὲν ἄλλοι Πατέρες οἱ πρὸ τοῦ Βασιλείου οὐδένα ἀρνησυχριστὸν ἐποίησαν εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν ἀκοινωνήτον, ὁ δὲ Βασίλειος τοῦτο ἐν τῷ παρόντι Κανόνι ποιεῖ; καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, διὰ τί ἐκείνοι μὲν ἐλαφρότερα ἐπιτίμια κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων διώρισαν, οὗτος δὲ ὁ Ἅγιος, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ Νύσσης, βαρύτερα; Δύων τὴν ἀπορίαν ταύτην ὁ Ζωναρᾶς λέγει, ὅτι ἕκαστος τῶν Πατέρων, κατὰ τοὺς ἰδίους του καιροὺς, ἔτσι καὶ τὰ ἐπιτίμια ἀνάλογα ἐδιώρισεν. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς τῶν διωγμῶν εὐρισκόμενοι Πατέρες, οἷος ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἐν Ἀγκύρᾳ Πατέρες, διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν διωγμῶν, συγκα-

ταβατικώτερα τὰ ἐπιτίμια τῶν ἀρνησυχριστῶν ἐποίησαν, ὅτε ἀκόμη ἡ πίστις ἀσθήρικτος ἦν. Ὁ δὲ Βασίλειος, ἐν καιρῷ τοῦ πλατυσμοῦ τῆς πίστεως ὦν, ὅτε ὁ ἑλληνισμὸς ἔπνεε τὰ λείψια, καὶ ἡ πίστις σφοδρότερα, καὶ ἡ Ἐκκλησία κραταιότερα ἦτο, καὶ οἱ ἀρνούμενοι τὸν Χριστὸν χωρὶς βίας καὶ ἐκουσίως τὸν ἠρνοῦντο, διὰ τοῦτο καὶ ἀσθερότερον τὸν Κανὼνα τοῦτον ἐξέθετο. Ὅτι δὲ διὰ τὴν κραταίωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀκριβέστερα πρέπει νὰ δίδονται εἰς τοὺς ἀμαρτανόντας καὶ τὰ ἐπιτίμια, μάρτυς ὁ ἴψ. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου.

E.T. Δ. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2000